

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

VPLIV IMIGRANTOV NA TRG DELA V ZDA

Ljubljana, junij, 2003

EVA VENTURINI

IZJAVA

Študentka Eva Venturini izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Janeza Malačiča in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 18. 6. 2003

Podpis:

KAZALO

1. UVOD	1
2. DEFINICIJA IMIGRANTOV IN ZGODOVINSKI PREGLED IMIGRACIJ V ZDA	2
2.1 Definicija imigrantov	2
2.2 Zgodovina in razsežnosti imigracij v ZDA.....	2
2.2.1 Starostna in spolna porazdelitev imigrantov v ZDA	3
2.2.2 Izobrazba in izkušnje imigrantov, ki so prihajali v ZDA	4
2.2.3 Ilegalni prebežniki v ZDA	5
3. TEORIJA O VPLIVU IMIGRANTOV NA TRG DELA	5
3.1 Smer migracijskega toka.....	5
3.2 Različni pristopi razlag pojava migracij	6
3.2.1 Klasični mikroekonomski pristop.....	6
3.2.2 Makroekonomski pristop.....	7
3.2.3 Pristop teorije človeškega kapitala	7
3.3 Determinante migracij	8
3.4 Vpliv imigrantov na mezde, zaposlenost in rast v državi, ki sprejema imigrante	11
3.4.1 Zaprt model gospodarstva	11
3.4.2 Odprt model gospodarstva.....	12
3.5 Ali imigranti zamenjujejo domače delavce na trgu dela?	14
3.5.1 Harrisonova teorija o vplivu imigrantov na zaposlenost domačih delavcev	14
3.5.2 Teorija o čakalni vrsti (A Queue- Theoretic Analysis)	15
3.6 Nekateri pomembnejši modeli migracij.....	17
4. EMPIRIČNO OCENJEVANJE VPLIVOV IMIGRANTOV NA TRG DELA V ZDA	17
4.1 Vpliv imigrantov na gospodarstvo.....	18
4.2 Stopnja zaposlenosti imigrantov in domačinov	18
4.2.1 Vpliv imigrantov na zaposlenost domačih delavcev	20
4.3 Ali imajo imigranti vpliv na zaslužke domačih delavcev?	21
4.3.1 Koliko zaslužijo imigranti v primerjavi z domačimi delavci?	22
4.3.2 Vpliv novih imigrantov na zaslužke ostalih imigrantov.....	24
4.4 Nagnjenost imigrantov k ustanavljanju podjetij	25
4.5 Ekonomske koristi od imigrantov in stroški, ki jih lahko povzročajo, katera posledica je večja?	25
4.6 Nov pristop v preučevanju vpliva imigrantov na trg dela.....	28
5. IMIGRACIJSKA POLITIKA	29
5.1 Zgodovina imigracijske politike v ZDA	29
5.2 Katere imigrante naj ZDA sprejmejo?	30
5.3 Koliko imigrantov naj ZDA sprejmejo?	32
5.4 Politika ZDA do ilegalnih imigrantov	33
5.5 Begunci v ZDA	34
6. SKLEP.....	35
7. LITERATURA.....	36
8. VIRI.....	37
PRILOGA	

1. UVOD

Na univerzi v Portlandu je 13. junija 1998 predsednik Clinton govoril diplomantom. Poudaril je pomembnost imigrantov za ameriško gospodarstvo in dodal, da bi morali Američani sprejemati nove priseljence dobrodošlo. Rekel je, da verjame, da so novi imigranti koristni za Ameriko, da pomagajo graditi novo gospodarstvo, da prinašajo svojo kulturo, ki pomaga širiti obzorja in pomagajo oživljati Američanom pomembne vrednote (Clinton: Avoid Xenophobia, 1998).

Namen mojega diplomskega dela je analizirati vpliv imigrantov na trg dela v Združenih državah Amerike (v nadaljevanju ZDA), preučiti, ali ta vpliv sploh obstaja, ter če obstaja, ali je pozitiven ali negativen. Večkrat slišimo, da imigranti prevzemajo delovna mesta domačim delavcem oziroma, da znižujejo mezde domačim delavcem. Ljudje so v glavnem zaradi teh razlogov nenaklonjeni tujcem, nočejo imigrantov za svoje sosede. V raziskavi javnega mnenja v ZDA o številu imigrantov se je večina Američanov izrazila, da se zavzemajo za zmanjšanje števila imigrantov (Simon, 1989, str. 350). Zanimivo pa je, da je na vprašanje kakšne so bile posledice imigrantov na rast ameriškega gospodarstva v dvajsetem stoletju, kar 81% ekonomistov odgovorilo, da je bil vpliv imigrantov zelo ugoden (Simon, 1989, str. 360).

V diplomskem delu bom najprej obravnavala zgodovinski pregled imigracij v ZDA, koliko imigrantov je prihajalo, ali je prihajalo več moških ali žensk, ali so bili izobraženi in podobno. V naslednjem poglavju bom opisala različne teorije o vplivu imigrantov na trg dela. Predstavila bom razloge, zaradi katerih se ljudje sploh odločijo za migriranje. Analizirala bom vpliv imigrantov na mezde in zaposlenost v teoriji. Opisala bom še Harrisonovo teorijo o imigrantih, teorijo o čakalni vrsti ter druge pomembnejše modele migracij.

V poglavju o empiričnem ocenjevanju vplivov imigrantov na trg dela v ZDA bom predstavila podatke o zaposlenosti imigrantov, o njihovih zasluških, o nagnjenosti k ustanavljanju lastnega podjetja in podobno. Zastavila si bom vprašanje, ali imigranti dejansko vplivajo na znižanje mezd domačih delavcev ter ali 'jemljejo' delovna mesta domačim delavcem? Opisala bom tudi nov pristop preučevanja o vplivu imigrantov na trg dela, ki sem ga povzela po referatu profesorja Borjasa, o katerem je predaval jeseni 2002 na kongresu v Parizu.

V zadnjem poglavju bom pisala o imigracijski politiki. O zgodovini imigracijske politike v ZDA ter kakšna je ta politika danes. Povzela bom napotke za imigracijsko politiko o tem koliko imigrantov naj bo letno sprejetih ter kateri imigranti so najbolj koristni za ameriško gospodarstvo. Dotaknila se bom tudi teme o nelegalnih prebežnikih in beguncih. Zanimiv je podatek, da je kar 2 milijona prebivalcev ZDA prišlo v državo s statusom begunca.

V sklepu bom podala zaključne misli o tem, kaj ekonomska znanost ve o vplivu imigrantov na trg dela. Seveda imajo različni ekonomisti različna mnenja, vendar nisem zasledila, da bi se

kateri od priznanih ekonomistov na področju imigracij zavzeto zavzema za zmanjšanje števila imigrantov.

2. DEFINICIJA IMIGRANTOV IN ZGODOVINSKI PREGLED IMIGRACIJ V ZDA

2.1 Definicija imigrantov

Selitve običajno opredelimo kot prostorske premike posameznih prebivalcev ali selivcev iz odselitvenega v priselitveno območje. Selitve so prostorski premiki, zato označujejo prostorsko mobilnost prebivalstva. Pomembno je, da jih razlikujemo od drugih oblik mobilnosti prebivalstva, kot so panožna, sektorska, poklicna, izobrazbena, socialna in druge mobilnosti. Življenjske selitve so opredeljene z vsem tistim prebivalstvom, pri katerem se kraj stalnega bivališča razlikuje od rojstnega kraja (Malačič, 2003, str. 155-156).

Mednarodni migranti so po definiciji osebe, ki potujejo čez državno mejo, spremenijo običajno bivališče med dvema različnima državama in imajo tuje državljanstvo v času vstopa v državo, v katero imigrirajo. Sprememba bivališča se ne upošteva v primeru kratkoročne emigracije (za katero se oseba odloči npr. zaradi višje mezde v drugi državi ipd.), pri kateri ostali družinski člani ostanejo v državi, v kateri so se rodili (OECD, 2000, str. 36). V ZDA je imigrant oseba, kateri je bila z zakonom podeljena pravica do bivanja v ZDA ter ima možnost zaprositi za ameriško državljanstvo (Trends in International Migration, 1996, str. 173).

2.2 Zgodovina in razsežnosti imigracij v ZDA

Približno 160 milijonov ljudi na svetu ne živi v državi, v kateri so se rodili, kar pomeni več kot 2 % celotne svetovne populacije (Borjas, 2000, str. 1). Med leti 1975 in 1980 se je preselilo iz ene države v drugo približno 5 milijonov ljudi. Dve tretjini imigrantov v tem obdobju se je preselilo v ZDA, Kanado in Avstralijo (Friedberg, Hunt, 1995, str. 25).

Uradni podatki o imigrantih v ZDA obstajajo od leta 1810 naprej. Desetletno neto število imigrantov je naraslo od 71.000 v obdobju 1810-20 do 6.3 milijonov v obdobju 1900-10; v tem obdobju je število imigrantov doseglo vrh z masovnimi pritoki imigrantov iz srednje in vzhodne Evrope. Število imigrantov je v vseh obdobjih presegalo število emigrantov, razen v obdobju 1930-40 (IOM, 1994, str. 12).

Danes je zopet število imigrantov visoko in se je vrnilo na raven iz začetka prejšnjega stoletja. Leta 2001 je prišlo v ZDA že malo čez milijon imigrantov (Immigration to the United States:

Fiscal Years 1820-2001, 2003). Delež imigrantov v celotnem prebivalstvu je danes nižji. V letih 1901-10 so imigranti sestavljali 9.6 odstotkov celotne populacije; v letih 1961-70 je bil ta delež 1.6 odstotka in v letih 1971-80 2.0 odstotka (Simon, 1989, str. 27). Danes so še vedno imigracije pomembna komponenta rasti prebivalstva v ZDA.

Države izvora imigrantov so se z leti močno spreminjale. V petdesetih letih je več kot pol imigrantov prišlo iz Evrope. Danes je manj kot petina imigrantov iz Evrope; skoraj 40 odstotkov jih pride iz Azije (posebno iz jugovzhodne Azije) ter prav toliko iz Mehike, Karibskega otočja in Latinske Amerike. Večina imigrantov pride iz držav, ki so revnejše in ki imajo slabši izobraževalni sistem kot ZDA (Friedberg, Hunt, 1995, str. 26).

Število imigrantov je odvisno od razmer v državi, ki sprejema imigrante, in manj odvisno od razmer v državi iz katere prebivalci emigrirajo (Simon, 1989, str. 24). Vzponi in padci števila imigrantov v ZDA so bili odvisni od ekonomske situacije v ZDA. Ko je bila ekonomija močna, se je očitno povečalo število imigrantov. In obratno, ko je bilo gospodarstvo v upadanju, se je število imigrantov zmanjšalo.

Danes večina imigrantov pride v ZDA zaradi ekonomskih ali političnih razlogov ali zaradi ponovnega združenja z družino. Po navadi je osnovni razlog ekonomski, saj večina imigrantov izhaja iz ekonomsko manj razvitih držav (OECD, 1996, str. 18-19).

2.2.1 Starostna in spolna porazdelitev imigrantov v ZDA

Največ ljudi se seli, ko so še mladi in ravno začenjajo s svojo delovno dobo. Starost imigrantov je glavni dejavnik njihovih ekonomskih prispevkov h gospodarstvu, zato ker mladi in delovni imigranti prispevajo v socialni sklad in s tem zmanjšujejo breme zaposlenih, ki podpirajo upokojence.

Razlog, zakaj se selijo mladi ljudje, je lahko razumeti. V primerjavi s starejšimi imajo mladi pred seboj še veliko delovnih let in veliko plač, ki povrnejo transportne stroške preselitve in tudi psihične stroške spoznavanja novega okolja lažje prenesejo mladi ljudje. Starejši človek je že naredil različne investicije v svoji državi, kot na primer zgradil si je hišo, ima mrežo poznanstev in prijateljev (Simon, 1989, str. 31).

V ZDA prihajajo večinoma mladi ljudje, na primer v letu 1987 je bila povprečna starost imigranta 27.9 let, povprečna starost domačega prebivalstva je bila 32.1 let. Skoraj polovica imigrantov je starih od 20-39 let, delež domačega prebivalstva v tej starostni skupini je 33.7 odstotkov. Druga velika razlika je v razredu starejšega prebivalstva (55+); starejših imigrantov je le 9.6 odstotkov (med vsemi imigranti) in delež starejših v domačem prebivalstvu je 21.3 odstotke (IOM, 1994, str. 21-23). Ti odstotki se v zgodovini imigracij v

ZDA niso bistveno spreminjali (Simon, 1989, str. 31). Iz tega sledi, da so imigranti bolj koncentrirani v delovnem kontingentu kot domače prebivalstvo (IOM, 1994, str. 23).

Podatki o imigracijah po spolu so na voljo od leta 1865 naprej. Od začetka priseljevanj so prevladovali moški, ki so tudi v večjem deležu sodelovali na trgu dela. Prvi preobrat je bil leta 1922, ko so med imigranti prevladovale ženske. Tudi med leti 1930 in 1979 je v ZDA imigriralo več žensk kot moških. To naj bi bilo delno zaradi zakona o kvotah priseljevanj iz Južne in Vzhodne Evrope, ki je veljal v obdobju od 1921 do 1924 in je omejeval množične imigracije, v katerih so prevladovali moški. Tudi poroke med moškimi, ki so že prej prišli, in ženskami, ki so prišle za njimi, naj bi vplivale na ta večji delež žensk med imigranti pred 2. svetovno vojno. Po vojni je bilo veliko porok med moškimi, rojenimi v ZDA, in tujkami; to je bil pomemben razlog, zakaj so prevladovale ženske v imigracijah. V osemdesetih letih je prišlo do izravnave imigracij med spoloma (IOM, 1994, str. 21). Visok delež mladih delovnih imigrantov je pomemben za ZDA zato, ker narašča delež upokojencev med domačim prebivalstvom, ki jih s pokojninami oskrbuje delovno prebivalstvo (Simon, 1989, str. 34).

2.2.2 Izobrazba in izkušnje imigrantov, ki so prihajali v ZDA

Splošno mnenje je, da prihajajo v ZDA (in tudi v ostale države) neizobraženi imigranti. To ne drži. Iz tabele 1 je razvidno, da je velika razlika v izobrazbi v najnižjem razredu. Velika pa je tudi razlika v najvišjem izobrazbenem razredu.

Tabela 1: Odstotki prebivalstva glede na stopnjo izobrazbe (pri vseh kategorijah so vzeti prebivalci stari 25 let in več): prebivalci rojeni v ZDA, vsi imigranti in imigranti iz Azije; 1980

Izobrazba	Prebivalci ZDA	Imigranti 1970-80	
		Vsi imigranti	Azijski imigranti
Odstotek s 4 letno srednjo izobrazbo	8,7	9,7	17,6
Odstotek s 5 letno srednjo izobrazbo in več	7,5	12,5	19,8
Odstotek z manj kot 5 let osnovne izobrazbe	2,9	12,8	7,4

Vir: Simon, 1989, str. 39.

Leta 1980 je bilo 16.1 odstotkov prebivalcev rojenih v ZDA strokovnjakov oziroma so imeli dobro tehnično znanje; ta delež je bil za imigrante, ki so prišli v obdobju 1971-79, 26 odstotkov, leta 1970 je bil ta odstotek domačih delavcev 14.2 in za imigrante, ki so prišli od 1961-70, 23 odstotkov. Iz podatkov sledi, da je precej večji odstotek imigrantov v strokovno zahtevnejših poklicih kot domačih delavcev. V povprečju pa so imeli odrasli imigranti, ki so

prišli v ZDA med leti 1965 in 1974 tri četrtine leta manj izobrazbe kot v povprečju domače delovno prebivalstvo (Simon, 1989, str. 38-47).

2.2.3 Ilegalni prebežniki v ZDA

Nihče ne ve točno, koliko ilegalcev pride letno v ZDA in koliko jih trenutno živi v ZDA. Po ocenah Urada za popis prebivalstva (Bureau of the Census) naj bi prišlo letno okoli 200.000 ilegalcev. Ocene o številu ilegalcev, ki prebivajo v ZDA, se gibljejo od 4 do 12 milijonov oseb. Demografske analize se bolj nagibajo k spodnji številki in ocenjujejo število ilegalcev na 2 do 4 milijone. Ilegalni prebežniki naj bi imeli podobne karakteristike kot legalni, se pravi podobno starostno porazdelitev, podobno stopnjo izobrazbe, prihaja več moških kot žensk in podobno. (IOM, 1994, str. 16-20). Več o problematiki ilegalnih priseljencev bom obravnavala kasneje.

3. TEORIJA O VPLIVU IMIGRANTOV NA TRG DELA

3.1 Smer migracijskega toka

Na splošno lahko rečemo, da si migranti prizadevajo za izboljšanje materialne življenjske ravni, za blaginjo zase in za svojo družino in so zato usmerjeni v regije z boljšimi ekonomskimi možnostmi. Te se kažejo v možnostih in raznovrstnosti zaposlovanja, v boljših priložnostih za podjetniško in investicijsko dejavnost, večjih plačah ter drugih denarnih in nedenarnih dodatkih k plačam, v boljših delovnih razmerah, poklicnem napredovanju in vrsti drugih ekonomskih ugodnosti novega okolja, kot na primer na stanovanjskem področju, v potrošnji izbiri in podobno.

Demografski dejavniki migracij so povezani z značilnostmi reprodukcije prebivalstva kot celote in njihovih posameznih delov. Ljudje se običajno odseljujejo iz regij z visokim naravnim prirastkom in priseljujejo v regije z nizkim naravnim prirastkom.

Družbeni dejavniki se odražajo v privlačnosti mestnega načina življenja in posebej velikih mest, možnostih izobraževanja otrok, uporabe prostega časa in podobno.

Kulturni dejavniki povzročajo, da se migranti rajši usmerjajo v kulturno sorodnejše sredine.

Politične razmere pogosto prisilijo poražence v političnih bojih, da začasno ali stalno zapustijo svojo domovino in državo.

Geografski dejavniki migracij so povezani z naravno in družbeno geografskimi značilnostmi posameznih regij, kot na primer s klimatskimi, geomorfološkimi, prometnimi, poselitvenimi in drugimi značilnostmi (Malačič, 2003, str. 171).

Opazujemo lahko tudi *značilnosti okolja*, iz katerih ljudje odhajajo in kamor prihajajo. To je hipoteza potiska in potega (push-pull). V splošnem velja, da so dejavniki potega dobrih priložnosti močnejši od dejavnikov potiska, ki delujejo na odselitvenem območju in potiskajo posameznika iz tega območja. Z drugimi besedami, medtem ko ljudi privlačijo območja, kjer pričakujejo višji dohodek, ni nujno da prihajajo iz najrevnejših območij (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 343). Na odselitvenem območju najdemo predvsem 'push' dejavnike, ki potiskajo posameznika iz tega območja. Gre za brezposelnost, diskriminacijo, upadanje in prenehanje določene ekonomske dejavnosti, naravne nesreče, odtujitev od skupnosti ipd. Na priselitvenem območju pa delujejo 'pull' dejavniki, ki privlačijo migrante na to ozemlje. Med takšne dejavnike spadajo ugodne možnosti za zaposlitev, napredovanje v službi, boljše plačilo, boljše klimatske in stanovanjske razmere, cenejše šolanje otrok itd. Slabost teorije potiska in potega je, da ne odgovori na vprašanje, zakaj nekateri migrirajo, drugi pa ne, čeprav živijo na istem območju (Barle, 2002, str. 26).

3.2 Različni pristopi razlag pojava migracij

Ni mogoče govoriti o popolni enotnosti razlage pojava migracij. Različne ekonomske šole uporabljajo različen pristop in migracije različno razlagajo (Malačič, 2003, str. 173). Prikazala bom mikroekonomski pristop, makroekonomski pristop in pristop teorije človeškega kapitala.

3.2.1 Klasični mikroekonomski pristop

Klasična teorija uporablja pri pojasnjevanju vzrokov za migracije precej predpostavk: popolna konkurenca na trgu dela, homogena ponudba dela, polna zaposlenost, popolna mobilnost proizvodnih dejavnikov, popolne informacije, ki jih migrant potrebuje za svojo odločitev, nič stroškov selitve in popolnoma enaki okusi delavcev. Edini razlog za migracijo po tej teoriji so razlike v mezdah. Ko sta mezdi enaki oziroma, ko se je oblikovala nova ravnovesna raven mezd, ne obstaja več razlog za migracijo (Tassinopoulos et al., 1998, str. 7).

Ta pristop predpostavlja popolno konkurenčno gospodarstvo. Potreba po migracijah in mobilnosti delavcev v tem gospodarstvu izvira iz relativnih sprememb zaposlitvenih možnosti med panogami dejavnosti in poklici ter iz geografskih razlik in sprememb relativnih priložnosti med regijami. Najpomembnejša je vloga trga. Ta mora urediti relativne cene dejavnikov tako, da je doseženo ravnovesje na trgu. Splošna raven mezd mora biti usklajena s povpraševanjem po delu, tako da je dosežena polna zaposlenost. Presežek dela v enem sektorju ali regiji bo vodil do znižanja njegove cene v primerjavi s ceno dela v drugih

sektorjih in regijah. Delavci bodo z migriranjem povzročili, da se bo vzpostavilo novo ravnovesje in s tem nova ravnovesna raven mezd. Največja slabost klasične mikroekonomske teorije migracij je v tem, da v stvarnosti niso izpolnjene vse njene predpostavke (Malačič, 2003, str. 173).

3.2.2 Makroekonomski pristop

Makroekonomska teorija poskuša razložiti migracije z makroekonomskimi kategorijami in odnosi med njimi. Po svoji zaokroženosti se ne more primerjati z mikroekonomskim pristopom, vendar se tudi v mnogih makroekonomskih povezavah kaže mikroekonomska utemeljenost migracij. Ekonomisti poskušajo največkrat razložiti povezave med migracijami na eni in agregatno zaposlenostjo, nezaposlenostjo, dohodkom, potrošnjo, investicijami, uvozom, izvozom in drugimi agregatnimi kategorijami na drugi strani (Malačič, 2003, str. 174).

3.2.3 Pristop teorije človeškega kapitala

Teorija človeškega kapitala obravnava migracije le kot prostovoljne migracije, povzročene s strani imigranta samega. Migracija je interes posameznika, delavca. Tako na selitev gledamo kot na naložbo oziroma investicijo v človeški kapital. Človeški kapital sestavljajo znanje, izobrazba in sposobnosti posameznika. Tako kot vsak drugi kapital tudi človeški kapital lahko oplemenitimo z naložbami, ki bodo v prihodnosti povečale blaginjo posameznika (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 341). Posameznik pričakuje od migracije donos, ki mora biti zadosten, da pokrije stroške migriranja. Ti so povezani s stroški preselitve, izgubljenimi zaslužki v času iskanja nove zaposlitve ali dodatnega izobraževanja pa tudi s psihičnimi stroški (npr. z domotožjem, izgubo starih prijateljev in podobno). Donos od migracij je določen predvsem z boljšim zaslužkom v kraju priselitve. Stroški in donosi so denarni in nedenski pa tudi zasebni (individualni) in družbeni. Posameznik se bo preselil iz enega kraja v drugega, če je neto sedanja vrednost donosov večja kot sedanja vrednost stroškov preselitve (Malačič, 2003, str. 174).

Enačba neto sedanje vrednosti donosov migracije:
$$V_p = \sum_{n=1}^N \frac{E_2 - E_1}{(1+i)^n} - \sum_{n=1}^N \frac{C}{(1+i)^n} - Z,$$

kjer je V_p = neto sedanja vrednost donosov

E_2 = zaslužki na novem delovnem mestu v letu n v novem kraju

E_1 = zaslužki na obstoječem delovnem mestu v letu n v starem kraju

N = pričakovano obdobje dela na novem delovnem mestu v novem kraju

i = diskontna stopnja

n = leto v katerem se zgodijo koristi in stroški

C = posredni in neposredni denarni stroški nastali zaradi selitve v letu n

Z = neto psihični stroški zaradi selitve (psihični stroški minus psihične koristi).

Če je rezultat enačbe večji od 0, pomeni, da so pričakovani zaslužki večji od denarnih in neto psihičnih stroškov in oseba bo migrirala; če pa je $V_p < 0$, bo oseba ostala na svojem sedanjem delovnem mestu in se ne bo selila (McConnell, Brue, 1995, str. 257-258; Borjas, 1996, str. 280).

Migracija je lahko z vidika posameznika ugodna, z vidika družbe pa neugodna. Tako lahko preselitev iz ruralnega v urbano okolje povrne več kot znašajo stroški preselitve, za družbo pa lahko ista migracija poveča probleme tako v ruralnem kot tudi v urbanem okolju (Malačič, 1984, str. 279). Takšna migracija lahko prispeva k pretiranemu praznjenju ruralnih naselij, zmanjšanju kmetijske proizvodnje in k povečanju povpraševanja po stanovanjih v mestih, največkrat pa tudi pomeni dodaten pritisk na infrastrukturne objekte v mestih (Armstrong, Taylor, 2000, str. 143-147).

3.3 Determinante migracij

Razni dejavniki poleg razlike z letnih zaslužkih ($E_2 - E_1$) vplivajo na diskontirano sedanjo vrednost zaslužkov in stroškov v prejšnji enačbi in zato vplivajo na sedanjo vrednost neto koristi in na odločitev o migriranju. Ti dejavniki oziroma **determinante migracij** so naslednje: starost, družinski dejavniki, izobrazba, razdalja in brezposelnost.

Starost Študije o migracijah vedno znova potrjujejo, da je starost glavni dejavnik, ki vpliva na verjetnost migracije. Čim starejša je oseba, tem manjša je verjetnost, da se preseli. Za to obstaja več razlogov, vendar so vsi povezani s tem, da se s staranjem manjša korist od neto zaslužkov, oziroma da se povečujejo stroški.

Prvič, starejši migranti imajo manj časa, da dobijo stroške svoje investicije- selitve povrnjene (Tassinopoulos et al., 1998, str. 16) Če predpostavljamo določeno višino stroškov migracij, bo čim krajši čas, ko bo migrant zaslužil več kot doma, pomenil nižjo neto sedanjo vrednost donosov (v enačbi V_p). Mladim se splača selitev tudi v primeru, ko pričakujejo le manjše razlike v mezdah, medtem ko se starejšim, ki imajo do upokojitve le še npr. 2 ali 3 leta, ne bi niti povrnili stroški migracije.

Drugič, starejši ljudje posedujejo tudi več človeškega kapitala, ki so ga pridobili na delovnem mestu in je zato specifičen za njihove trenutne delodajalce in ga ni mogoče prenesti na novo delovno mesto.

Tretjič, starejši ljudje imajo po navadi višje stroške selitve kot mladi. Na primer mladi človek, ki migrira, bo izgubil malo pokojninskih koristi, ki si jih je že pridobil, medtem ko bo za starejšega ta izguba velika. Tudi psihični stroški naraščajo z leti (zaradi mreže prijateljev in

znancev, zaradi otrok, ki so v domačem šolskem sistemu). Čim večji so psihični stroški Z v enačbi, tem manjša bo neto sedanja vrednost donosov zaradi migracije in s tem manjša verjetnost za selitev.

Četrto, ljudje so bolj nagnjeni k selitvi po zaključenem študiju. Veliko ljudi išče čim boljše delovno mesto po končani srednji šoli in so se takrat pripravljene tudi preseliti. Tako se na primer v ZDA največ ljudi preseli (zaradi dela) pri 23 letih.

Družinski dejavniki Potencialni stroški migracije se multiplikativno povečajo s povečanjem števila družinskih članov. Tako lahko pričakujemo, da imajo poročeni delavci manjše nagnjenje k migraciji kot samski, če predpostavljamo, da so ostali dejavniki, kot na primer starost in izobrazba, konstantni. Pričakujemo tudi višjo stopnjo migracij za delavce, katerih žene ne delajo oziroma malo zaslužijo. Če oba zakonca trenutno dobro zaslužita, bodo družinski stroški zaradi izgubljenega zaslužka v času selitve visoki; če še predvidevamo, da eden od zakoncev ne bo našel dela v novem okolju, bo ta izguba dohodka pomenila še dodaten strošek, ki bo znižal družinsko neto sedanjo vrednost donosov migracije. Naslednji dejavnik so šolo obvezni otroci, ki tudi zmanjšujejo nagnjenost k migraciji. Starši in otroci se lahko odločijo, da so psihični stroški povezani s selitvijo previsoki relativno glede na denarne koristi, ki bi jih pridobili (McConnell, Brue, 1995, str. 258- 259).

Izobrazba Starost osebe je verjetno glavni dejavnik pri napovedovanju, ali se bo oseba odločila za emigracijo ali ne. Izobrazba pa je glavni dejavnik pri napovedovanju, kdo se bo preselil iz določene starostne skupine. Ljudje z višjo izobrazbo so bolj nagnjeni k selitvi (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 344-346). Za to obstaja več razlogov. Ljudje z visoko izobrazbo in tisti z zaključenim magisterijem ali doktoratom iščejo zaposlitev na regionalnem in nacionalnem trgu dela, kjer delodajalci iščejo visoko izobraženo delovno silo. Ti trgi po navadi nudijo veliko informacij o prostih delovnih mestih. Potencialna ekonomska korist od migracije je lahko tudi večja zaradi velike raznolikosti delavcev in delovnih mest.

Pomembni so še drugi dejavniki. Visoko izobraženi delavci se lažje selijo na novo geografsko lokacijo; tudi v primeru, da jih ne pošilja delodajalec na drugo geografsko lokacijo, bodo po vsej verjetnosti migrirali že z novo pogodbo o delu v žepu (t.i. 'pogodbeni migranti') v primerjavi z manj izobraženimi migranti, ki po navadi niso pogodbeni migranti in bodo začeli iskati zaposlitev na mestu samem. Naslednji dejavnik je relevanten predvsem za ZDA. Ljudje z visoko izobrazbo naj bi utrpeli manjše psihične težave Z zaradi selitve. Veliko ljudi v ZDA se odloči za študij v drugem kraju in ne v svojem rojstnem in zaradi te izkušnje se lažje še enkrat preselijo, ko se pokažejo ugodne ekonomske priložnosti v drugem kraju oziroma državi. Po drugi strani si lahko mislimo, da imajo ljudje, ki so se enkrat že preselili, manjše psihične težave s selitvijo kot tisti, ki se že na začetku niso odločili za študij v drugem kraju. Študije prikazujejo, da imajo ljudje, ki so se enkrat že preselili iz kakršnihkoli razlogov, večjo nagnjenost, da se bodo ponovno preselili.

Razdalja Z večjo razdaljo se zmanjšuje verjetnost za migriranje (McConnell, Brue, 1995, str. 259-260). Po teoriji človeškega kapitala se z večanjem stroškov migracij zmanjšuje tok migracij. Stroški selitve naraščajo z večanjem razdalje zaradi dveh razlogov. Prvič, težko je zbrati informacije o priložnostih za delo na novem geografskem območju. Lažje je najti informacije o zaposlitvenih priložnostih doma oziroma blizu doma; lažje je dobiti lokalne časopise kot časopise od drugod, telefonski razgovori so cenejši in tudi prijatelji in sorodniki so pomemben dejavnik. Drugič, denarni stroški transporta za selitev se večajo z razdaljo, prav tako bodo višji stroški za obiske prijateljev in tako tudi psihični stroški naraščajo z razdaljo. Dokazano je, da se ljudje raje selijo v kraje, kjer so že nastanjeni sorodniki ali prijatelji (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 346-347).

Stopnja brezposelnosti Na osnovi teorije človeškega kapitala naj bi visoka stopnja brezposelnosti v domačem okolju povečevala neto koristi od selitve in naj bi potiskala delavce v druge kraje oziroma države. Brezposelni delavec mora oceniti verjetnost zaposlitve v domači regiji relativno glede na verjetnost zaposlitve v drugem možnem okolju. V glavnem študije predlagajo naslednje posplošitve: (1) Družine, v katerih je član, ki finančno podpira družino brezposeln, so bolj nagnjene k migracijam kot druge družine in (2) Stopnja brezposelnosti v domačem okolju pozitivno vpliva na odselitve. Emigracije niso vedno tako množične, kot bi pričakovali, še posebej, kadar se o odselitvi odločajo predvsem starejši in manj izobraženi delavci in v primeru, ko so nadomestila za brezposelne relativno visoka. Še ena posplošitev je možna: trenutno brezposelni delavci so nagnjeni k migracijam v območja, ki imajo stopnjo brezposelnosti nižjo od povprečne (McConnell, Brue, 1995, str. 261).

Ostali razlogi Veliko drugih dejavnikov še lahko vpliva na migracije in nekaj pomembnejših bom opisala. Prvič, posedovanje nepremičnin odvrča migracije. Drugič, državna in regionalna politika lahko vplivata na migracije zaradi dela. Tretjič, v primeru mednarodnih migracij je glavni dejavnik mobilnosti jezik, ki se govori v ciljnem območju. Imigracijske kvote in emigracijske prohibicije tudi močno vplivajo na mednarodne selitve. Veliko mednarodnih migrantov je tudi odšlo iz domačih krajev zaradi vojne ali političnih pritiskov. Četrto, članstvo v delavskem sindikatu je tudi dejavnik, ki vpliva na selitve. S tem, ko sindikat da možnost delavcem, da spremenijo slabe razmere na delovnem mestu, zmanjša odselitve. Ali z drugega zornega kota višje mezde, ki jih za delavce izposluje sindikat, tudi zmanjšujejo nagnjenost članov sindikata k emigraciji. Petič, nekatere šole pravijo, da se ljudje raje selijo v dežele, ki imajo ugodne klimatske razmere. Čeprav so vsi naštetih dejavniki precej različni, vsi vplivajo na neto sedanjo vrednost donosov, s tem ko vplivajo na pričakovane koristi oziroma na pričakovane stroške (McConnell, Brue, 1995, str. 261-262).

3.4 Vpliv imigrantov na mezde, zaposlenost in rast v državi, ki sprejema imigrante

Kadar govorimo o imigrantih, je v središču pozornosti njihov vpliv na gospodarstvo. Največ pozornosti je bilo usmerjene na možne negativne vplive na trg dela: imigranti lahko tekmujejo z domačimi delavci na trgu dela, tako da jih nadomeščajo (to se odrazi v večji stopnji brezposelnosti domačih delavcev) ali pa tako, da jim znižujejo mezde (Friedberg, Hunt, 1995, str. 23). Logika o nadomeščanju domačih delavcev je enostavna: če je število delovnih mest fiksno in imigranti zasedejo nekaj mest, je posledično manj prostih delovnih mest za domače delavce (Simon, 1989, str. 213). Manj pozornosti je bilo posvečene možnim pozitivnim učinkom imigrantov. Imigranti so lahko v dopolnjujočem odnosu (so komplementi) z domačimi delavci, tako povečujejo produktivnost (in posledično mezde, seveda tudi domačim delavcem) in tako ima celotno gospodarstvo korist od imigrantov (Friedberg, Hunt, 1995, str. 23). Imigranti lahko tudi zmanjšujejo institucionalne pritiske, na primer tako, da zmanjšujejo moč sindikatov in tako postane trg dela bolj učinkovit. Imigranti povprašujejo po proizvodih in storitvah, ki so jih ustvarili domači delavci in tako povečujejo domače povpraševanje (Zimmerman, 1995, str. 53).

Teoretična napoved vpliva imigracij na mezde domačih delavcev je odvisna od uporabljenega modela. Najbolj pomembna odločitev pri ustvarjanju modela je, ali je gostujoča država odprta ali zaprta za mednarodno menjavo in kakšna je stopnja substitucije med domačimi delavci in migranti.

3.4.1 Zaprt model gospodarstva

V zaprtem modelu gospodarstva imigranti znižujejo cene tistih proizvodnih dejavnikov, s katerimi so nadomestki (substituti) in hkrati dvigujejo cene tistih, s katerimi se dopolnjujejo (komplementi) (Immigrants and the US Labor Market, 1994.). Recimo, da gospodarstvo uporablja kapital in izobraženo delovno silo, ki sta v komplementarnem odnosu, in neizobraženo delovno silo, ki je substitut za druga dva proizvodna dejavnika. Če pride do imigracije neizobražene delovne sile, bo mezda neizobražene delovne sile padla, kar pomeni večjo zaposlenost manj izobražene delovne sile.

Postopno bodo proizvajalci začeli zamenjevati kapital in izobraženo delovno silo s cenejšo neizobraženo delovno silo. Ker pride do zamenjave dražjega proizvodnega dejavnika s cenejšim, bo proizvod večji, kar pa pomeni tudi večjo zaposlenost kapitala in izobražene delovne sile. Domači delavci, ki so v odnosu dopolnjevanja z imigranti, bodo imeli korist (višja plača in zaposlenost). Vendar pa o vplivu imigrantov na zaposlenost in plače domačih delavcev ne moremo ničesar z gotovostjo trditi brez empiričnih ugotovitev stopnje komplementarnosti oziroma nadomestljivosti med različnimi skupinami, ki so prisotne na trgu

dela. Končni rezultat je odvisen od elastičnosti povpraševanja in ponudbe dela. Imigranti so za nekatere skupine na trgu dela nadomestki, kar povzroči zmanjšanje plač in povpraševanja za te skupine delavcev. Na drugi strani pa so imigranti v odnosu dopolnjevanja (komplementi) s preostalimi skupinami domačih delavcev, zato povzročijo dvig plač za te skupine in povečajo povpraševanje po teh delavcih. Torej lahko ugotovimo, da zaradi vstopa imigrantov na trg dela niso vse skupine domačih delavcev enako prizadete (Kavkler, 2002, str. 30).

Če pa v državo pridejo izobraženi imigranti, bodo zmanjšali mezde domače izobražene delovne sile in povečali njeno zaposlenost. V končni fazi zopet pride do povečanja zaposlenosti tudi neizobražene delovne sile, pomeni tudi večje povpraševanje po dopolnjevalnem (komplementarnem) proizvodnem dejavniku, kapitalu, kar poveča donos na kapital (Friedberg, Hunt, 1995, str. 23).

Imigranti bodo bolj zniževali mezde v primeru, če so pripravljeni delati za manj denarja kot domači delavci. To se zdi verjetno v primeru ilegalnih migrantov. Vpliv takih migrantov ima dvojen učinek: povečujejo ponudbo dela in le-ta postaja bolj elastična.

3.4.2 Odprt model gospodarstva

V odprtem modelu gospodarstva, na primer v Heckscher-Ohlinovem modelu o mednarodni menjavi, so rezultati precej drugačni. Če predvidevamo, da je tehnologija enaka v vseh državah, se menjava oblikuje glede na obilje dejavnikov ter pride do izenačevanja cen dejavnikov, če razlika v obilju dejavnikov med državami ni prevelika. V odprtem modelu pride do izenačevanja med državami skozi proizvode, ki jih menjavajo in ki utelešajo delo: imigranti bodo povzročili, da bo država izvažala (ali manj uvažala) več dela utelešenega v proizvodih.

Če med državami zares obstaja izenačevanje cen, potem ni (ekonomskih) razlogov za migracije. Ena razlaga za migracije iz revnih držav v bogate v kontekstu obravnavanega modela je, da imajo bogate države carine na proizvode, ki povzročijo intenzivno rabo neizobražene delovne sile, z namenom dvigniti domačo mezdo neizobraženih delavcev nad svetovno raven. Če obstaja mobilnost delovne sile, bodo neizobraženi delavci migrirali, dokler se ne bo mezda izenačila s svetovnim povprečjem. Tako si imigracijo lahko razlagamo kot posledico trenutnega zvišanja mezde v neki državi nad svetovno raven. Imigracija je mehanizem, ki naj bi to zvišano mezdo zopet prilagodila svetovni ravni (ob predpostavki fleksibilnega trga dela). V primeru, da je količina imigrantov omejena, kar v realnosti tudi je, bodo mezde ostale nad svetovnim povprečjem kar nekaj časa. V primeru, da je kapital mednarodno mobilan, bi se naj cene dejavnikov izenačile tudi v primeru carin in omejitev mobilnosti delovne sile (Friedberg, Hunt, 1995, str. 29-30).

Primer: država A ima relativno obilje kvalificirane delovne sile, država B pa ima relativno obilje manj kvalificirane delovne sile. V odsotnosti kakršnihkoli povezav med obema državama bi bilo logično, da ima država B veliko višje razmerje v plačah med kvalificirano in manj kvalificirano delovno silo. Imigracija med državama A in B bi pripomogla k izenačevanju teh razmerij med državama, ker bi se manj kvalificirani selili iz države B v državo A, kvalificirani pa v obratno smer. Vendar je takšno izenačevanje v razmerjih v plačah med državama mogoče doseči tudi zgolj z mednarodno menjavo v odsotnosti kakršnihkoli migracijskih tokov. Potemtakem bi država A uvažala blago, ki so ga proizvedli manj kvalificirani delavci, in bi tako pripomogla k povečanju njihovih plač v državi B. Država B pa bi uvažala blago, ki so ga proizvedli kvalificirani delavci, in bi tako pripomogla k povečanju njihovih plač v državi A. Tako bi torej zgolj mednarodna menjava pripomogla k izenačevanju ekonomskih možnosti posameznih skupin delavcev (glede na kvalificiranost) med državama A in B (Borjas, 1999a, str. 8).

Model mednarodne menjave blaga in tokov zajema veliko realnih možnosti, ena izmed njih je, da imajo države zelo različno obilje dejavnikov. V tem primeru se države specializirajo v določeni proizvodnji, namesto da bi vsaka država proizvajala vse vrste blaga. Tako bodo države z obiljem delovne sile delovno-intenzivno specializirane (se pravi proizvajale bodo proizvode, ki zahtevajo obilo dela) v nasprotju z državami, ki imajo obilje kapitala. Razlike v mezdah med državami tako povzročijo migracije. V tem primeru bo vpliv na trg dela odvisen od števila migrantov: prihod velikega števila migrantov bo povzročil, da se bo država specializirala bolj v delovno-intenzivnih panogah in mezda se bo posledično znižala. Veliko število migrantov bo zato znižalo razlike v mezdah med državami. Po drugi strani relativno majhen priliv migrantov ne bo vplival na znižanje mezde, ko bo država povečala proizvodnjo delovno-intenzivnih proizvodov in jih zato tudi več izvažala na svetovni trg; na ta način bo prišlo skozi menjavo do izenačevanja cen dejavnikov.

Če je država, ki sprejema migrante, velika, bo povečanje proizvodnje delovno-intenzivnih proizvodov (do katerega pride zaradi prihoda migrantov) povzročilo znižanje svetovnih cen teh proizvodov. Kakršnekoli spremembe mezd domačih delavcev bodo vodile v spremembe v domači stopnji zaposlenosti ali v urah dela. V primeru imigracije neizobraženih delavcev v zaprto gospodarstvo bo celotna zaposlenost neizobraženih delavcev (vključno z imigranti) narasla, čeprav se bo znižala mezda neizobraženim delavcem in bodo nekateri domači delavci ostali brez dela oziroma bodo morali znižati število delovnih ur in tako se bo lahko znižala stopnja zaposlenosti domačih delavcev (glej Slika 1, na str. 26). Nasprotno bo stopnja zaposlenosti delavcev, katerim se bo povišala mezda zaradi prihoda imigrantov, narasla. Z drugimi besedami, mezda se bo povišala delavcem, s katerimi se imigranti dopolnjujejo in znižala delavcem, s katerimi se nadomeščajo.

Ti modeli ne napovedujejo neposredno, da je nezaposlenost posledica imigracij, napovedujejo pa gibanje oziroma mobilnost dejavnikov med proizvodnimi sektorji, ki uporabljajo različne dejavnike različno intenzivno, brezposelni pa so v kratkem časovnem obdobju tudi domači

delavci. Problem iskanja zaposlitve je seveda težji za migrante. V modelu zaprtega gospodarstva, ki predvideva izenačitev mezd, bo brezposelnost posledica institucionalno določenih rigidnih mezd (Friedberg, Hunt, 1995, str. 23-44).

3.5 Ali imigranti zamenjujejo domače delavce na trgu dela?

To vprašanje je vedno v zgodovini imigracij vzbujalo veliko čustev. Površno razmišljanje o tem vprašanju da pozitiven odgovor, kar pa je napačno. Naslednji dve teoriji bosta pokazali, da je vpliv imigrantov na stopnjo brezposelnosti domačih delavcev manjši, kot je splošno prepričanje, ter da imajo imigranti prej vpliv na zmanjšanje domače stopnje brezposelnosti, kot na njeno povečanje. Harrisonova teorija analizira, kako eksogeno povečano povpraševanje, ki ga povzročijo imigranti, različno vpliva na domačo stopnjo brezposelnosti in na stopnjo brezposelnosti imigrantov ter lahko zmanjša domačo stopnjo brezposelnosti, tudi če stopnja brezposelnosti imigrantov narašča. Druga teorija analizira problem tekmovanja na trgu dela kot problem čakanja v vrsti na zaposlitev.

3.5.1 Harrisonova teorija o vplivu imigrantov na zaposlenost domačih delavcev

Harrison je prispeval precej novo idejo o vplivu imigrantov na zaposlenost domačih delavcev. Pravi, da imigrant poveča povpraševanje po proizvodih in storitvah takoj ko pride in zato poveča povpraševanje po delu, neodvisno od tega ali začne takoj delati. Če predvidevamo, da imigrant porabi enako kot povprečen domačin oziroma povprečna družina, potem se dvigne povpraševanje po delu za eno delovno mesto. Večja verjetnost je, da bo imigrant brezposeln kot domači delavec in to zato, ker večina zaposlenih ne menja delovnega mesta vsako leto.

Analiza se ne nanaša na brezposelnost imigrantov. Jasno je, da bo le-ta najprej višja kot domača brezposelnost. Odnos med razmerjem brezposelnih imigrantov in brezposelnih domačih delavcev je ključno odvisen od stopnje menjavanja zaposlitve. Kadar je stopnja zaposlenih imigrantov višja kot stopnja zaposlenosti domačih delavcev, tega ne smemo razumeti kot večjega dodatnega pritiska na domače delavce, ampak ravno nasprotno kot znak večjih zaposlitvenih priložnosti in zmanjševanja stopnje brezposelnosti domačih delavcev.

Harrison smatra nove imigrante, kot Marx, za rezervno delovno armado brezposelnih delavcev. To je lahko sporno, vendar moramo upoštevati, da imigranti vzamejo to obdobje brezposelnosti v zakup kot del njihove dolgoročne investicije v migracijo; od tega pa imajo lahko korist tudi domači delavci (v nasprotju z Marxovo rezervno armado, ki je bila v korist kapitalistom).

Tudi če so dejanski parametri taki, da Harrisonov mehanizem sam ne prinese zaposlitvenih koristi za domače delavce, deluje v smeri zmanjševanja čakalnih vrst zaposlitvenih priložnosti

domačih delavcev, ki so posledično postale daljše zaradi prihoda imigrantov. Analiza vsekakor pravi, da je vpliv imigrantov na brezposelnost domačih delavcev majhen, oziroma če sploh obstaja (Simon, 1989, str. 214-216).

3.5.2 Teorija o čakalni vrsti (A Queue- Theoretic Analysis)

Cilj te teorije je oceniti dodatni čas iskanja oziroma čakanja na zaposlitev domačih brezposelnih delavcev zaradi konkurence imigrantov na trgu dela. Analiza se začne z dvema ekstremnima hipotezama o silah, ki delujejo v nasprotnih smereh.

Prva sila je trenutno fiksno število delovnih mest in sledeče čakanje na zaposlitev. Glavna vzroka za potreben čas pri iskanju dela sta, prvič: čas potreben za iskanje prostega delovnega mesta in za prijavo, ter drugič: potreben čas za čakanje na ocenjevanje kandidatov in izbira enega, ki dobi zaposlitev. Več kot je prijavljenih kandidatov za delovno mesto, manjša je verjetnost zaposlitve za posameznega kandidata ter daljši bo čas ocenjevanja kandidatov. Če bi bilo število delovnih mest dejansko fiksno in bi imeli kandidati enake delovne sposobnosti (t.j. bili bi popolnoma homogeni) in bi vsak čakal na svojo priložnost, bi bilo podobno kakor v primeru taksijev, ki v vrsti čakajo na novo stranko. Vsak dodatni imigrant bi podaljšal vrsto. To pomeni, da, če bo oseba, ki je na vrsti za imigrantom, čakala na zaposlitev x ur, bo naslednja oseba čakala dodatnih x ur tako kot tretja in n -ta oseba. Če je število čakajočih N , bo celotni dodatni čas čakanja N pomnoženo z x .

Da to tega ne bi prišlo, se pravi, da vsak imigrant ne bi močno podaljšal čakanja za domače delavce, se mora število delovnih mest povečevati, ko se vrsta daljša. To se tudi dejansko zgodi. Zato je potrebno razumeti, kateri dejavniki vplivajo na povečevanje števila delovnih mest, ter kako hitro se le-ta povečujejo, ko se vrsta daljša.

To je nasprotna sila, ki povečuje število delovnih mest in ima tudi velik vpliv v tem modelu. Na primer, imigrant, ki s svojimi sposobnostmi prepriča delodajalca, da ga ta zaposli, čeprav ni nameraval zaposliti nikogar. Razlog je lahko ta, da ima imigrant znanja, ki jih domači delavci nimajo, delodajalec pa ravno ta potrebuje. Do dodatnega zaposlovanja pride tudi zato, ker imigranti delajo pod mezdo, ki jo zahtevajo domači delavci. Lahko pa je enostavno imigrant zelo prepričljiv in ga zato delodajalec zaposli. Tako se delovna sila poveča za eno osebo.

Potem, ko se imigrant zaposli na takem 'dodatnem' delovnem mestu, niso domači delavci nič na slabšem, kot v primeru, če imigrant ne bi sprejel zaposlitve. Ko imigrant začne delati, začne tudi porabljati zaslužek za potrošnjo ali pa varčuje. Lahko pričakujemo, da bo ta dodatna potrošnja že v kratkem časovnem obdobju postala razlog za novo delovno mesto nekje na drugem koncu gospodarstva; tako se bo povečala stopnja zaposlenosti (razen če

delujejo sile ekonomije obsega, ki bi zmanjšale učinek). Čeprav se ta prilagoditev ne zgodi nemudoma, se zgodi dovolj hitro, da nam ni potrebno upoštevati odloga časa.

V splošnem prepričanju o imigracijah velja drugačen pogled na agregatno proizvodno funkcijo in sicer, da ne bo prišlo do 'ustanovitve' novega delovnega mesta, ko dodatni delavci začnejo delati in trošiti zaslužek. Implicitna domneva tega pogleda je, da ima gospodarstvo možnost povečati proizvodnjo brez povečanja vložka (inputa) dela, zato tudi ne bo prišlo do povečanja števila delovnih mest, ko se poveča povpraševanje. Ne smemo biti presenečeni, da veliko ljudi razmišlja na tak način. Problem je, da je proces dodatnega zaposlovanja oziroma povečevanja števila delovnih mest posreden; lažje si predstavljamo, kako pride imigrant in zasede mesto za strojem, ki bi sicer bilo delovno mesto domačega delavca, kot si predstavljamo na primer majhen vpliv imigranta, ki je kupil hladilnik na delovno silo v podjetju, ki hladilnike proizvaja, njegov vpliv na transportno podjetje, ki razvažja hladilnike, na prodajalce itd. Vendar je ta vpliv imigranta majhen in v vsakem od teh podjetij zato ni zaposlen dodaten delavec, ker je imigrant kupil nov hladilnik. Kjer pa so se prej poslovodje odločali, ali bi zaposlili dodatnega delavca ali ne, bo to dodatno povpraševanje povzročilo, da se bodo odločili zaposliti dodatnega delavca.

Ta analiza signalov trgu dela naj bi razložila, da imigranti ne zasedajo obstoječih delovnih mest, ampak, da prej vplivajo na povečevanje števila delovnih mest; tako pride do več sprememb povpraševanja po delu v celotnem gospodarstvu. Na prvi pogled lahko izgleda, kot da novo zaposleni imigrant proizvaja proizvode samo zato, da jih bo lahko zamenjal za proizvode, ki jih potrebuje in da ne bo prišlo do drugih sprememb proizvodnje. Ampak mora nam biti jasno, da bo zaradi novo zaposlenega imigranta prišlo vsaj do spremembe celotne proizvodnje in do spremembe strukture proizvodnje, zato ker imigrant proizvaja le eno vrsto proizvodov. Na primer, imigrant ne proizvaja sam čevljev, ampak jih pa nosi; to pomeni, da se bo proizvodnja čevljev zato povečala. Edini primer v katerem imigrant ne bi imel nobenega vpliva je, da bi imigrant imel samooskrbno kmetijo.

Glavna točka te analize je, da takoj, ko imigrant postane ekonomsko aktiven, se pravi, ko začne delati na novo ustanovljenem delovnem mestu, sproži signale v gospodarstvo, ki povzročijo potem nova drugačna pričakovanja. Tako je nekje na drugem koncu gospodarstva dobil zaposlitev nov delavec na račun imigranta. Na račun novega delavca, ki troši, se zaposli tretja oseba in tako naprej. Iz tega sledi, da novo ustanovljeno delovno mesto, ki ga je zasedel imigrant, sproži število novih zaposlitev.

Do sedaj je bilo iz analize izpuščeno znižanje mezd, ki ga povzroči povečana ponudba dela. Ne smemo pozabiti, da znižanje mezd v določenem sektorju zaradi prihoda imigrantov ne pomeni znižanja mezd v celotnem gospodarstvu za domače delavce. Znižanje mezd v določenem sektorju pomeni povišanje mezd v drugem. Do znižanja mezd ne pride vedno samo v najslabše razvitih sektorjih; v zadnjih letih so v ZDA relativno največje znižanje utrpeli zdravniki (Simon, 1989, str. 216-223).

3.6 Nekateri pomembnejši modeli migracij

Modeli optimalne alokacije izhajajo iz predpostavke, da migranti zapuščajo manj ugodne in iščejo ugodnejše kraje bivanja. Pri tem se lahko upoštevajo različni kriteriji, kot na primer večji zaslužek, boljše možnosti poklicnega napredovanja, zaposlitvene možnosti in podobno. V to skupino modelov spadajo Lowrijev model, Spearov model stroškov in koristi (ki sem ga že obravnavala) ter Todarov model.

$$\text{Lowrijev model: } M_{ij} = K \frac{U_i}{U_j} * \frac{W_j}{W_i} * \frac{L_i}{D_{ij}} * \frac{L_j}{D_{ij}},$$

kjer je M_{ij} število migrantov iz kraja i v kraj j , K je konstanta, U_i in U_j sta stopnji nezaposlenosti v krajih i in j , W_i in W_j sta oznaki za mezde v krajih i in j , L_i in L_j sta oznaki za število aktivnega nekmetijskega prebivalstva v teh dveh krajih in D_{ij} je razdalja med obema krajema. Model predpostavlja, da so migracije iz kraja i v kraj j tem večje, čim večji so nezaposlenost v kraju i , mezde v kraju j in število aktivnega nekmetijskega prebivalstva v obeh krajih, ter tem manjše, čim večji so nezaposlenost v kraju j , mezde v kraju i in razdalja med obema krajema. Največja težava tega modela je, da upošteva absolutno število migrantov in aktivnega prebivalstva ter s tem uvaja odvisnost od absolutnih števil.

Todarov model je model ruralno urbanih migracij v nerazvitih državah. Namen modela je razložiti, zakaj prihaja v nerazvitih državah kljub veliki urbani nezaposlenosti do migracij iz vasi v mesta. Velja predpostavka, da delavec primerja svoj pričakovani dohodek v določenem obdobju v mestu, ki je definiran kot razlika med koristmi in stroški migriranja, s povprečnim dejanskim dohodkom na vasi in migrira, če prvi presega drugega. Pričakovane koristi od migracije so opredeljene z razliko med realnim dohodkom na vasi in v mestu ter z verjetnostjo, da migrant iz vasi v mesto dobi urbano zaposlitev. Todarov model ima štiri osnovne značilnosti: migracija temelji na racionalni ekonomski odločitvi, odločitev je posledica pričakovanih in ne dejanskih ruralno urbanih razlik v zasluzkih, verjetnost urbane zaposlitve je obratno sorazmerna stopnji urbane nezaposlenosti in presežek migracij nad ponudbo urbanih delovnih mest je z vidika migranta ne le možen, ampak tudi racionalen (Malačič, 2003, str. 175-180).

4. EMPIRIČNO OCENJEVANJE VPLIVOV IMIGRANTOV NA TRG DELA V ZDA

V tem poglavju bom obravnavala dejanske vplive imigrantov na trg dela v ZDA; najprej, kakšen je njihov dejanski vpliv na celotno gospodarstvo ter v naslednjih točkah, kakšen je vpliv imigrantov na zaposlenost, brezposelnost, mezde, nagnjenost k ustanavljanju podjetij.

Na koncu tega poglavja bom opisala še, katere koristi prinašajo imigranti domačim prebivalcem.

4.1 Vpliv imigrantov na gospodarstvo

Na makroekonomski ravni ugotovimo, da je bila zgodovina imigracij v ZDA z ekonomskega vidika pozitivna (Carmon, 1996, str. 187). Imigracije imajo pozitiven učinek na trg dela (če so imigranti ekonomsko aktivni) in ne predstavljajo samo nadomestila za zmanjšujočo delovno silo v ZDA. Leta 1986 je Svet ekonomskih svetovalcev (Council of Economic Advisors) empirično dokazal, da so imigranti povečali število priložnosti za delo in raven mezd za druge delavce itd. Pravijo tudi, da imigranti prihajajo v ZDA predvsem zato, da bi bolje živeli in njihov človeški kapital in naporno delo zagotavlja ekonomske koristi tako njim samim kot tudi celotnemu gospodarstvu. Drugi ekonomisti zagovarjajo drugo mnenje o vplivu imigrantov, pravijo, da je pozitiven vpliv imigrantov dvomljiv, ter se sprašujejo, zakaj vlade podpirajo imigracije, pravijo, da zato, da zapolnijo prosta delovna mesta in da bi povečali rast prebivalstva, lahko pa je razlog tudi pritisk delodajalcev, da dobijo poceni delovno silo. Glede javnih financ pravi poročilo Sveta ekonomskih svetovalcev, da imigranti pogosto plačajo več davkov, kot dejansko porabijo javnih storitev (Fosler et al., 1990, str. 128-131).

Transferna plačila imajo zaradi svoje velikosti velik vpliv na gospodarstvo ZDA in na javne finance. Najpomembnejši so pokojninski skladi, se pravi vplačila in izplačila pokojnin. Imigranti po navadi pridejo mladi, zato več let teh skladov ne koristijo, temveč prispevajo vanje. V tem pogledu so imigranti zelo koristni za domače prebivalstvo (Simon, 1989, str. 141). V zgodovini imigracij v ZDA so imigranti porabljali manj sredstev iz skladov socialne pomoči kot domače prebivalstvo. Vendar se je od leta 1970 naprej situacija obrnila in sedaj imigranti porabijo več socialnih pomoči kot domače prebivalstvo. Razlog bi lahko bil, da se je spremenila struktura imigrantov, sedaj prihaja manj izobraženih delavcev iz Evrope in več slabo izobraženih iz Latinske Amerike (McConnell, Brue, str. 1995, 270).

Največ imigrantov, ki so prišli v ZDA, danes živi v naslednjih šestih državah: Kaliforniji, New Yorku, Teksasu, Floridi, New Jerseyu in Illinoisu. Te države morajo povečati infrastrukturo zaradi večjega števila prebivalstva. Po navadi so ti stroški kriti na lokalni in ne na federalni ravni. Tako je lahko vpliv imigrantov na lokalni ravni negativen zaradi visokih stroškov. Lokalne oblasti tudi nimajo veliko vpliva na imigracijsko politiko, o številu imigrantov se odloča na federalni ravni (IOM, 1994, str. 116).

4.2 Stopnja zaposlenosti imigrantov in domačinov

Iz podatkov o imigrantih v ZDA sledi, da je bil delež zaposlenih žensk in mladega prebivalstva vedno višji med imigranti kot med domačim prebivalstvom.

Tabela 2: Stopnje zaposlenosti prebivalcev rojenih v ZDA in imigrantov v ZDA, 1870- 1920 (v odstotkih)

Leto	Imigranti	Prebivalci rojeni v ZDA
1870	46,6	29,7
1880	52,3	32,0
1890	55,2	32,8
1900	57,8	35,5
1910	57,8	36,7
1920	55,6	36,9

Vir: Simon, 1989, str. 56.

Tabela 3: Stopnje zaposlenosti prebivalcev rojenih v ZDA, imigrantov in otrok imigrantov po spolu v ZDA, 1970 (v odstotkih)

Starost	Moški			Ženske		
	Prebivalci rojeni v ZDA	Imigranti	Sinovi imigrantov	Prebivalke rojene v ZDA	Imigrantke	Hčerke imigrantov
14-24	53	57	53	38	43	41
25-44	94	94	96	48	46	46
45-64	86	88	90	47	47	49
65-74	31	32	34	14	12	14

Vir: Simon, 1989, str. 57.

Pomembno je tudi vedeti, v katerih poklicih so imigranti večinoma zaposleni. V grobem lahko razdelimo delovno silo na: 'bele ovratnike', kamor spadajo izobraženi delavci, in na 'modre ovratnike', kamor spadajo fizični in neizobraženi delavci. V splošnem zaslužijo več izobraženi delavci, zaposleni v poklicih 'belih ovratnikov' (IOM, 1994, str. 95). Domači delavci imajo seveda raje prijetnejša delovna mesta z boljšimi delovnimi pogoji. Večina imigrantov je zaposlenih na slabših delovnih mestih zaradi diskriminacije ali zato, ker so neizobraženi ali, ker slabo govorijo angleško. V glavnem imigranti sprejmejo veliko služb, ki jih domači delavci nočejo (Borjas, 1990, str. 83).

V poklicih 'belih ovratnikov' je zaposlenih manj imigrantov kot domačih delavcev, še posebej v zadnjem času. Nekaj manj kot 40% delavcev, ki so prišli v ZDA v sedemdesetih letih, je bilo registriranih leta 1980 v poklicih tako imenovanih 'belih ovratnikov'. Približno tri četrtine vseh imigrantov, ki so v zadnjem času prišli iz Velike Britanije, Indije in Kanade in več kot 60% imigrantov iz Filipinov je zaposlenih v poklicih 'belih ovratnikov'.

Da bi razumeli, zakaj obstajajo razlike v ekonomski blaginji med različnimi segmenti prebivalstva, moramo preučiti poleg osnovnega vprašanja o aktivnosti na trgu dela in mestu zaposlenosti še delovni čas, se pravi ali zaposleni delajo polni delovni čas ali manj. Nekaj več

kot polovica domačih delavcev je leta 1979 delala polni delovni čas, približno 18% jih je delalo manj kot polovični delovni čas. Približno enaki odstotki so veljali za imigrante in sicer za imigrante, ki so prišli v zadnjem času je veljalo leta 1979, da jih je 47% delalo polni delovni čas in 22% manj kot polovični delovni čas. Za imigrante, ki pa so prišli že pred več leti, je veljalo, da jih je 55% delalo polni delovni čas in 15% manj kot polovični delovni čas (IOM, 1994, str. 95-97).

4.2.1 Vpliv imigrantov na zaposlenost domačih delavcev

Čeprav imajo imigranti majhen vpliv na mezdo domačih delavcev, bi lahko imeli pomemben vpliv na število zaposlenih domačih delavcev in na to, koliko bi lahko le-ti delali. Imigranti vplivajo na zaposlenost domačih delavcev na več načinov. Na primer, če bi imigranti vplivali na mezde domačih delavcev, bi s tem posredno vplivali na njihove odločitve o aktivnosti na trgu dela. Če bi imigranti znižali raven mezd, bi domači delavci delali manj. Zaradi povečane konkurence na trgu dela bi se lahko zgodilo, da bi domači delavci težje našli zaposlitev in bi jih bilo posledično več brezposelnih, ali pa bi bili pripravljeni delati manj za nižjo mezdo.

Iz empiričnih podatkov iz tabele 4 sledi, da imajo imigranti nepomemben vpliv na stopnjo zaposlenosti domačih delavcev. 10% povečanje števila imigrantov zmanjša aktivnost domačih (belih) delavcev na trgu dela za samo 1 odstotno točko; zmanjša število delovnih tednov za 3%; in ne vpliva na stopnjo brezposelnosti domačih delavcev. Iz podatkov tudi sledi, da imajo imigranti majhen vpliv na aktivnost na trgu dela oziroma na število delovnih tednov za temnopolte domače delavce.

Tabela 4: *Vpliv imigrantov na domačo zaposlenost*

Domači delavci	Sprememba v domači zaposlenosti zaradi 10% povečanja števila imigrantov
Stopnja aktivnosti za bele moške	- 1 odstotna točka
Stopnja aktivnosti za temnopolte moške	- 1 do + 4 odstotne točke
Delovni tedni za bele moške	- 3 odstotki
Delovni tedni za temnopolte moške	-1 odstotek
Stopnja brezposelnosti za vse domače delavce	0

Vir: Borjas, 1990, str. 92.

Empirični podatki prikazujejo, da imigranti nimajo praktično nobenega vpliva na mezdo in zaposlenost domačih delavcev. V ameriški zgodovini so večkrat hoteli zaostri imigracijsko politiko predvsem zato, ker so domnevali, da imigranti zamenjujejo domače delavce na trgu dela oziroma z drugimi besedami, da jemljejo delo domačim delavcem, vendar empirični podatki tega ne potrjujejo (Borjas, 1990, str. 91-92).

Čeprav večina študij potrjuje, da imigranti nimajo negativnega vpliva na zaposlenost domačih delavcev to ne pomeni, da ni nikoli posamezen delavec prikrajšan za delo oziroma odpuščen zaradi imigranta. Kritiki nacionalnih študij pravijo, da so bile te študije narejene na preveč agregatni ravni, da bi lahko odkrile resnične posledice, ki zaradi imigrantov nastajajo na specifičnih trgih dela in v posameznih panogah (Wage and Employment Effects, 2003).

4.3 Ali imajo imigranti vpliv na zasluzke domačih delavcev?

Rezultati empiričnih študij so prikazani v tabeli 5. Raven mezd domačih delavcev je nekoliko nižja na trgih dela, kjer dela tudi veliko imigrantov. Seveda pa bi se mezde domačih delavcev razlikovale na različnih trgih dela tudi, če imigranti sploh ne bi bili prisotni. Znižanje mezd domačih delavcev, ki ga pripisujemo povečani ponudbi imigrantov, je (številčno) majhno. Na primer, 10% povečanje števila imigrantov bo znižalo mezde domačim delavcem za 2%.

Tabela 5: *Vpliv imigrantov na mezde domačih delavcev*

Domači delavci	Sprememba domače mezde kot rezultat 10% povečanja števila imigrantov (v %)
Vsi domači delavci	-2
Beli moški	-2 do -1
Temnopolti moški	-3 do +2
Ženske	+2 do +5
Mladi temnopolti moški	-1
Fizični delavci	-0.4

Vir: Borjas, 1990, str. 87.

V splošnem v literaturi velja, da so imigranti in domači delavci slabo nadomestljivi v proizvodnji, kar pomeni, da so šibki substituti. Kljub vsem diskusijam in skrbem, da imajo imigranti velik negativen vpliv na mezde domačih delavcev, tega empirični podatki ne potrjujejo. Imigranti komaj kaj vplivajo na zasluzke domačih delavcev. Iz tabele 5 vidimo, da pridemo do enakih rezultatov tudi, če delovno silo razdelimo po spolu, starosti, rasi ali etnični pripadnosti.

Pogosto slišimo, da imigranti s svojim prihodom v ZDA ekonomsko najbolj škodijo temnopoltim delavcem. Mogoče je ravno najbolj zanimiv empirični podatek, da imigranti ekonomsko ne škodijo temnopoltim delavcem. Ravno nasprotno, nekatere študije potrjujejo, da imajo temnopolti delavci celo nekoliko višje mezde v krajih kjer živi veliko imigrantov, v primerjavi z drugimi temnopoltimi delavci, ki živijo drugje. 10% povečanje števila imigrantov v splošnem poviša mezde temnopoltim delavcem za 2%; mladi temnopolti delavci so bolj občutljivi na prihod imigrantov, a tudi njim se mezda v povprečju zniža le za 1%.

Najbolj verjetna razlaga, zakaj imigranti (čeprav je njihovo število veliko in v zadnjem času zopet narašča) niso imeli večjega negativnega vpliva v ZDA v zadnjih dveh desetletjih je, da so bili le majhna komponenta demografskih sprememb. Še posebej malo so pripomogli k rasti delovne sile.

Istočasno, ko so imigranti prihajali v vse večjem številu v ZDA, sta dve drugi in precej večji skupini domačih delavcev prišli na trg dela in to sta: ženske in mladi delavci, potomci 'baby-boom' generacije. Na primer, leta 1960 je delalo le 38% žensk in leta 1980 že 52% žensk. Poleg tega je bilo v obdobju 1945 do 1960, to je v obdobju 'baby-booma', rojenih vsako leto 4 milijone živorojenih v ZDA. Ta skupina je začela delati v poznih šestdesetih letih in začetku sedemdesetih.

V petdesetih letih se je trg dela močno povečal (tudi zaradi prihoda imigrantov), delovna sila naj bi narasla izključno zaradi prihoda imigrantov za 17%, v sedemdesetih letih le za 11%, kljub temu, da so prihajali v ZDA v velikem številu. Tako je bilo povečanje delovne sile zaradi prihoda imigrantov zasenčeno z drugimi, bistveno bolj pomembnimi demografskimi spremembami. Zato tudi ni presenetljivo, da trg dela praktično ni reagiral na prihod imigrantov in da se mezde domačih delavcev praktično niso spremenile (Borjas, 1990, str. 86-89).

4.3.1 Koliko zaslužijo imigranti v primerjavi z domačimi delavci?

Imigranti, ki so prišli v ZDA v zadnjem času, zaslužijo manj kot imigranti, ki že dalj časa prebivajo v ZDA, vendar ti novi imigranti tudi delajo manj ur. Večina imigrantov kmalu po prihodu doseže raven mezd, ki ga imajo domači delavci na enakem delovnem mestu z enakimi izkušnjami in enako izobrazbo.

Tabela 6: *Zaslужki (moških) imigrantov v celotnem obdobju dela*

Čas prihoda	Razlika v zasluškah med moškimi imigranti in (belimi) domačimi delavci (v odstotkih), če	
	Obe skupini delata polni del.čas	Upoštevamo razlike v urah dela
1950-1959	-1.6	-7.7
1960-1964	-5.5	-11.1
1965-1969	-10.4	-16.4
1970-1974	-17.1	-22.4
1975-1979	-21.4	-31.6

Vir: Borjas, 1990, str. 141.

Iz tabele 6 je razvidno, da so razlike v zasluškah večje, če upoštevamo, da imigranti delajo manj časa kot domači delavci. Na primer, imigrant, ki je prišel v ZDA v poznih sedemdesetih letih, bo zaslužil v svojem življenju približno 21% manj kot domači delavec (ob predpostavki,

da oba delata polni delovni čas). Zaradi razlike v urah dela pa bo ta razlika seveda večja in bo približno 32%. Imigranti, ki so prišli v ZDA v obdobju 1975-1979, bodo zaslužili približno 17% manj (v celotnem obdobju dela) kot imigranti, ki so prišli na začetku šestdesetih let (Borjas, 1990, str. 141-142).

Po drugi strani obstajajo velike razlike med imigranti v izobrazbi. Na primer, iz tabele 7 sledi, da so leta 1990 imigranti iz Mehike prišli v ZDA le z osem letno izobrazbo, imigranti iz tako različnih držav kot so Egipt, Indija in Velika Britanija pa so imeli za sabo v povprečju približno petnajst let šolanja (v primerjavi z domačim delavcem v ZDA, ki se je v povprečju šolal trinajst let). Tako so imigranti iz Mehike zaslužili 40% manj kot domači delavci, medtem ko so imigranti iz Nemčije in Kanade zaslužili 25% več kot domači delavci.

Tabela 7: *Izobrazba in mezde imigrantov (moških) po državi izvora, 1990*

Država izvora	Leta šolanja	Razlika v zasluških med imigranti in dom. delavci (v %)
EVROPA		
Nemčija	13,9	24,5
Italija	10,9	16,1
Poljska	12,8	-0,3
Velika Britanija	14,6	37,2
AZIJA		
Kambodža	10,2	-30,8
Kitajska	12,8	-21,3
Indija	15,9	17,6
Vietnam	12,3	-18,9
AMERIKA		
Kanada	13,8	24,0
Kuba	11,7	-15,3
Dominikanska republika	10,3	-29,2
El Salvador	8,6	-39,7
Haiti	11,2	-30,2
Mehika	7,6	-39,5
DOMAČI DELAVCI	13,2	–

Vir: Borjas, 1999, str. 43.

Iz empiričnih podatkov torej sledi, da obstajajo velike razlike med imigranti iz različnih etničnih skupin v izobrazbi in višini mezde. Od leta 1960 naprej prihajajo v ZDA imigranti iz drugih etničnih skupin kot prej, kar je v povprečju vodilo do velikega zmanjšanja znanja imigrantov, zato je tudi jasno, da novi imigranti zaslužijo manj kot imigranti, ki so že prej

prišli v ZDA in so bili bolj izobraženi. Seveda pa to ne pomeni, da danes ne prihajajo v ZDA tudi visoko izobraženi delavci, le da jih je manj kot prej.

Tabela 8: Povezava med deželo izvora in relativnim znižanjem mezde imigrantov

Regija	Odstotek imigrantov glede na deželo izvora		Razlika v mezdi med imigranti in domačimi delavci (v %) leta 1990
	1970	1990	
Azija	10,8	25,3	-4,4
Evropa in Kanada	60,8	20,5	18,1
Mehika	10,0	24,9	-40,1
Ostala Latinska Amerika	13,8	22,2	-22,4
Ostalo	4,6	7,1	-16,4

Vir: Borjas, 1999, str. 44.

Na primer, leta 1990 je bilo 21% imigrantov (ki so bili ekonomsko aktivni) v ZDA iz Evrope in Kanade in so zaslužili v povprečju 18% več kot domači delavci. Delavcev iz Mehike je bilo 10% (od vseh imigrantov) in so zaslužili v povprečju 40% manj kot domači delavci. V splošnem je povprečni imigrant zaslužil 16% manj kot povprečni domači delavec. Leta 1970 je bila etnična struktura imigrantov povsem drugačna: 61% imigrantov je prišlo iz Evrope in Kanade, 11% iz Azije, 10% iz Mehike in 14% iz drugih držav Latinske Amerike oziroma od drugod. Iz empiričnih analiz sledi, da, če ne bi prišlo do spremembe v etnični strukturi imigrantov, tudi ne bi prišlo do znižanja mezde imigrantov.

Zakaj je prišlo do tega, da so v obdobju od 1980 do 1990 prihajali v ZDA manj izobraženi delavci kot prej? Zato, ker se je spremenila mednarodna menjava. In zakaj je spremenjena mednarodna menjava spremenila ponudbo dela? ZDA izvažajo druge proizvode, kot jih uvažajo. Delavci, zaposleni v uvoznih panogah, so po navadi manj izobraženi kot delavci, zaposleni v izvoznih podjetjih. Enostavno rečeno, uvoz škodi manj izobraženim delavcem in izvoz koristi izobraženim. Od leta 1980 naprej so imele ZDA deficit v mednarodni menjavi (vrednost uvoza je bila večja od vrednosti izvoza), lahko si interpretiramo, da je ta deficit 'povzročil' neproporcionalno povečanje števila manj izobraženih delavcev na trgu dela v ZDA (Borjas, 1999, str. 41-85).

4.3.2 Vpliv novih imigrantov na zaslužke ostalih imigrantov

Novi imigranti vplivajo na zaslužke imigrantov, ki so v državi že dalj časa. Bolje se zamenjujejo imigranti med seboj, kot z domačimi delavci. Novi imigranti s svojim prihodom spremenijo ponudbo dela na trgu dela in kot rezultat se zgodi, da delodajalci temu prilagodijo povpraševanje po delu imigrantov. Ta sprememba povpraševanja po delu je odvisna od tega, ali se novi imigranti s starimi imigranti dopolnjujejo ali se z njimi nadomeščajo.

Iz empiričnih podatkov sledi, da mezde starih imigrantov (t.j. imigrantov, ki že dalj časa prebivajo v državi) bistveno reagirajo na приход novih imigrantov na trg dela. Zato, kot že rečeno, imigranti bolj vplivajo na zaslužke drug na drugega kot na zaslužke domačih delavcev. 10% povečanje števila imigrantov zniža dohodke drugim imigrantom za vsaj 2%. Z drugimi besedami, imigranti se bolj nadomeščajo med seboj kot z domačimi delavci.

Rezultat ni presenetljiv zato, ker so demografske in druge značilnosti novih imigrantov bolj podobne značilnostim starih imigrantov kot značilnostim domačih delavcev. Skupine, ki so si bolj podobne v ekonomskih značilnostih, se lažje nadomeščajo (so boljši substituti) in empirični podatki potrjujejo, da novi imigranti dobro nadomeščajo stare imigrante (Borjas, 1990, str. 90).

4.4 Nagnjenost imigrantov k ustanavljanju podjetij

Veliko število novih delovnih mest v ZDA nastane v majhnih podjetjih. Številne študije potrjujejo, da je 33% celotne delovne sile zaposlene v majhnih podjetjih (kjer je zaposlenih manj kot 20 delavcev) in le-ta ustvarijo med 51 in 80% vseh novih delovnih mest (Simon, 1989, str. 71-74).

V splošnem so imigranti nekoliko bolj nagnjeni k samo-zaposlovanju (t.j. k ustanavljanju lastnega podjetja) kot domači delavci (s podobnimi znanji in izkušnjami). Leta 1980 je bilo 12% imigrantov samo-zaposlenih in 11% domačih delavcev. Med imigranti so tudi velike razlike v nagnjenosti k ustanavljanju lastnega podjetja, predvsem se ločijo po narodni pripadnosti. Na primer, imigranti iz Mehike in Jamajke redko ustanovijo svoje podjetje, medtem ko ima četrtnina Grkov in Korejcev lastno podjetje. Tako je za nekatere skupine imigrantov samo-zaposlovanje zelo značilno in običajno. V splošnem imigranti, ki imajo svoje podjetje, tudi več zaslužijo kot ostali imigranti (na primerljivem delovnem mestu in s podobno izobrazbo) (Borjas, 1990, str. 164-168).

Nekaj primerov uspešnih imigrantov v ZDA: Madžar Andrew Grove, ustanovitelj podjetja Intel Corporation in leta 1997 izbran pri reviji Time magazine za podjetnika leta, Francoz Philippe Kahn, direktor podjetja Borland International, Kubanec Roberto Goizueta, direktor podjetja Coca-Cola (Borjas, 1999, str. 88).

4.5 Ekonomske koristi od imigrantov in stroški, ki jih lahko povzročajo, katera posledica je večja?

V devetdesetih letih je prišlo do drugega velikega vala imigrantov v ZDA, leta 1998 je prišlo že letno 1 milijon imigrantov (prvi val je bil v obdobju od 1881-1924 in v tem času je prišlo v ZDA 25,8 milijonov imigrantov). Ta drugi val imigrantov je imel negativni vpliv na

ekonomsko blaginjo manj izobraženih delavcev, zato ker so bili ti novi imigranti manj izobraženi in so na trgu dela zamenjevali domače manj izobražene delavce. Čeprav so bili ti delavci na izgubi, so drugi delavci imeli korist od novih prišlekov. Vprašanje je, ali so bile te koristi večje od izgub?

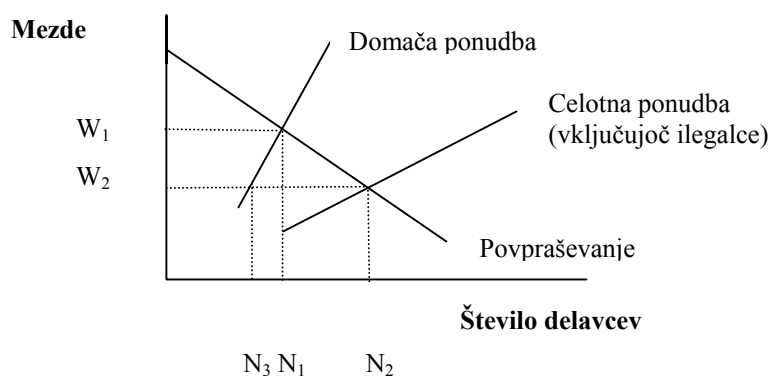
V tej točki bom opisala, na kakšen način imigranti koristijo domačim prebivalcem. Imigranti so lahko komplementarni domačim delavcem in imajo znanja, ki jih ZDA lahko potrebujejo. Koristi od imigrantov so večje, če imajo imigranti precej drugačna znanja kot domači delavci. Iz statističnih analiz sledi, da so koristi od imigrantov, ki jih ima določena skupina domačih delavcev, večje od izgub, ki jih utrpi druga skupina. Zato ima v splošnem država koristi od imigrantov. Te koristi so sicer kvantitativno majhne; za ZDA je ocena, da so približno 10 milijard \$ letno.

Imigranti koristijo domačim prebivalcem na več načinov. Na primer, imigranti povečajo povpraševanje po proizvodih in storitvah, ki jih proizvajajo domači delavci. Tudi imigranti gredo v trgovine, kupujejo avtomobile, kličejo serviserje in domača podjetja in domači delavci so več kot veseli novih strank. Podjetja vidijo priložnost za dodatni dobiček in delavci vidijo priložnost za dodatno delo.

Imigranti lahko tudi povečajo produktivnost določene skupine domačih delavcev. Na primer, manj izobraženi imigranti lahko zamenjajo domače delavce v industriji in tako se lahko domači delavci zaposlijo na delovnem mestu, kjer so najbolj produktivni.

Imigranti lahko znižajo cene proizvodov in storitev, kar je koristno tudi za ameriške potrošnike. Veliko 'dela na črno' je v južni Kaliforniji in je tudi zelo poceni. Ti ilegalni delavci izboljšujejo ekonomsko blaginjo prebivalcev, ki jih najemajo za vrtnarjenje, pomoč v gospodinjstvu, varstvo otrok in podobno (Borjas, 1999, str. 87). Imigranti in ilegalni delavci sprejmejo veliko del, ki jih ameriški delavci nočejo.

Slika 1: Ponudba in povpraševanje fizičnih delavcev

Vir: Ehrenberg, Smith, 2000, str. 356.

Če ne bi bilo ilegalnih delavcev, bi za težka dela ameriški delavci bili pripravljene delati le za bistveno višjo mezdo (W_1). Zaposlenih bi bilo N_1 delavcev. Če pridejo na trg dela ilegalni delavci, se krivulja ponudbe dela premakne desno navzdol. Zaradi prihoda ilegalnih delavcev se mezda zniža na W_2 in zaposlenost se poveča na N_2 . Tudi pri mezdah W_2 je nekaj ameriških delavcev (N_3) pripravljenih sprejeti težka dela, preostala ponudba dela sestavljajo ilegalni delavci (N_2-N_3). Če ne bi bilo ilegalnih delavcev, bi tudi ameriški delavci opravili ta dela, vendar za višjo mezdo (W_2), zato bi se tudi podražili ti proizvodi oziroma storitve, narejeni s tem delom (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 355-357).

Kot sem že omenila, imigranti tudi ustanavljajo lastna podjetja (celo več kot domači prebivalci), s tem ustvarjajo dodatna delovna mesta in tako prispevajo k ekonomski rasti države. Po drugi strani so imigranti v ZDA zelo pomembni pri znanstvenih raziskavah. Prejeli so veliko Nobelovih nagrad podeljenih ameriškim znanstvenikom in sicer: 26% v kemiji, 31% v ekonomiji, 32% v fiziki in 31% v medicini. Ameriške univerze imajo pomembne koristi od teh Nobelovih nagrajencev.

Da bi izmerili ekonomske koristi imigrantov, bi morali upoštevati vse kanale, skozi katere imigranti prispevajo k blaginji. Imigranti vplivajo na spremembe več stvari, na cene proizvodov in storitev, na priložnosti za delo, na število delovnih mest v podjetjih, ki so v lasti domačih prebivalcev in na število delovnih mest v podjetjih, katerih lastniki so imigranti. S tem obširnimi seznamom sprememb bi lahko izmerili velikost bruto domačega proizvoda, če ZDA ne bi sprejele imigrantov. Primerjava tega ocenjenega bruto domačega proizvoda z dejanskim bruto domačim proizvodom ZDA bi pokazala, za koliko se je spremenil oziroma dvignil domači dohodek posledično zaradi imigrantov v državi. Seveda pa je takšen izračun praktično nemogoč in zato tudi ne obstajajo kvantitativni podatki o koristih imigrantov, obstajajo samo ocene (Borjas, 1999, str. 87-90).

V zadnjem času prihajajo v ZDA slabo izobraženi imigranti in če upoštevamo, da vlada finančno podpira revne prebivalce, to pomeni, da obstaja skrb, ali so ti novi imigranti visok strošek državi in ali so ekonomsko 'škodljivi' za domače prebivalstvo, ker v bistvu porabljajo iz skladov, ki so jih domači delavci zbrali z davčnimi prispevki. Obširna študija fiskalnih učinkov imigrantov (ki so prišli v zadnjem času), ki upošteva celotno življenjsko obdobje imigranta in njegovih potomcev pravi, da je učinek imigrantov na gospodarstvo pozitiven (to pomeni, da imigranti v povprečju plačajo več davkov, kakor dobijo sredstev iz državnih skladov). V povprečju naj bi bila letna korist od imigranta 80.000\$. Iz študije sledi, da imajo imigranti, ki pridejo mladi in izobraženi, večji pozitivni fiskalni učinek kot ostali imigranti. Na primer, po ocenah naj bi prinesli imigranti z več kot srednješolsko izobrazbo v povprečju koristi v višini 198.000\$ letno, imigranti s srednješolsko izobrazbo 51.000\$ in imigranti z manj kot srednješolsko izobrazbo pomenijo več stroškov kot koristi in sicer letno v povprečju 13.000\$ (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 361-363).

4.6 Nov pristop v preučevanju vpliva imigrantov na trg dela

Iz do sedaj napisanega sledi, da je bila v ZDA vedno prisotna skrb, da imigranti negativno vplivajo na trg dela, posebno na zasluške in priložnosti za delo domačih delavcev. Kljub temu, da je bilo to vedno pomembno politično vprašanje, ni nobena empirična študija do leta 1980 potrdila negativnih učinkov imigrantov na trg dela. Novejše študije so poskušale izmeriti, v kolikšni meri imigranti spreminjajo priložnosti za delo domačih delavcev. Te raziskave, ki so temeljile v glavnem na primerjavah ekonomske blaginje domačih prebivalcev glede na kraj bivanja, niso bile uspešne. Temeljile so na predpostavki geografskega združevanja imigrantov in so glede na razlike med lokalnimi trgi dela definirale vpliv imigrantov. Ta pristop ni bil uspešen, ker ne upošteva močnih tokov, ki izenačujejo ekonomske pogoje bivanja med regijami.

Nov pristop v preučevanju temelji na spoznanju, da naj bi povečanje določene skupine vplivalo na zasluške in priložnosti za delo te iste skupine delavcev. Prejšnje študije so pogosto definirale skupino delavcev samo glede na njihovo stopnjo izobrazbe, v novem pristopu pa je definirana skupina delavcev po stopnji izobrazbe *in* delovnih izkušnjah. Iz rezultatov te študije, ki zajema podatke od leta 1960 do 2000, sledi, da so imigranti dejansko znižali zasluške domačih delavcev in so tudi negativno vplivali na njihove priložnosti za delo, če so bili v isti skupini (t.j. z enako izobrazbo in enakimi delovnimi izkušnjami) in so se nadomeščali na trgu dela. Če se je določena skupina delavcev povečala za 10% (zaradi prihoda imigrantov), je to pomenilo znižanje zaslužkov domačih delavcev v tej isti skupini za 2 do 3% in zmanjšanje števila delovnih tednov za 2%. V splošnem so imigranti v preteklih desetletjih v ZDA bistveno poslabšali priložnosti za delo določenim skupinam delavcev. Na primer, zaradi prihoda imigrantov se je podvojilo število relativno mladih delavcev z nedokončano srednješolsko izobrazbo (z 10 do 20 letnimi delovnimi izkušnjami), kar je znižalo tedenske mezde tej skupini delavcev za 20 do 30%. Podobno, imigranti so povečali ponudbo relativno mladih delavcev z visoko izobrazbo za 20%, kar je znižalo mezde (visoko izobraženim delavcem) za 4 do 6%.

Ta nov pristop v preučevanju je pomemben in daje več napotkov za nadaljnje empirične raziskave. Na primer, ta opisana analiza preučuje, kakšen ima vpliv povečanje določene skupine (zaradi prihoda imigrantov) na to isto skupino. Ne upošteva možnega vpliva na drugo skupino delavcev. Možno je, da imigranti iz določene skupine vplivajo na spremembe za priložnosti za delo drugi skupini delavcev.

Drugič, znano je, da ima narodnost imigranta pomembno vlogo pri določanju njegovega ekonomskega statusa. Iz tega bi lahko sklepali, da so lahko delovne izkušnje, pridobljene v eni državi, bolj cenjene kot izkušnje, pridobljene v drugih državah. Zanimivo bi bilo ugotoviti, kolikšne razlike v mejni vrednosti pripisujejo ameriški delodajalci imigrantom, ki prihajajo z delovnimi izkušnjami iz različnih držav (Borjas, 2002, str. 1-46).

5. IMIGRACIJSKA POLITIKA

ZDA so bogate in njihov visok ekonomski standard privablja veliko ljudi skoraj iz celega sveta. Prvih 140 let neodvisnosti (neodvisne so od leta 1776) so ZDA vodile relativno nerestriktivno imigracijsko politiko (edini večji imigracijski restrikciji sta veljali za Azijce in za obsojence). Pritok imigrantov je bil posebno velik po letu 1840, ko je industrializacija ZDA in politični in ekonomski preobrat v Evropi 'povzročil', da je imigracija postala zanimiva naložba za milijone prebivalcev (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 353).

Če upoštevamo, da imigranti dolgoročno ne vplivajo na ekonomski standard domačih prebivalcev, se lahko vprašamo, zakaj so imigracije občasno v središču političnega zanimanja. Da bi odgovorili na to vprašanje, moramo preučiti nekaj dejavnikov imigracijske politike. Prvič, nenaklonjenost imigrantom ni zgodovinska konstanta. Nacionalizem in rasizem sta relativno mlada pojava. V precejšnji zgodovini človeštva so ljudje spremljali selitve oziroma naseljevanja brez komentarja, pogosto so bili novi prišleki celo dobrodošli. Drugič, v poznem devetnajstem in na začetku dvajsetega stoletja je bila prisotna precej aktivna antiimigracijska politika. Tretjič, iz podatkov sledi, da si povprečen ameriški volivec želi zmanjšanje pritoka imigrantov ali da vsaj le-ta ne bi naraščal. Razprave o političnem vprašanju imigrantov so vedno prisotne v obdobju ekonomske recesije. Četrto, javnost se bolj zanima za imigracijsko politiko, kot na primer za politiko mednarodne menjave blaga (Gaston, Nelson, 2000, str. 104-112).

5.1 Zgodovina imigracijske politike v ZDA

Leta 1798 je bil sprejet prvi zakon o imigracijah (Aliens Act), s katerim je skušala vlada regulirati приход imigrantov v ZDA. S tem zakonom (ki je veljal samo dve leti) je vlada legalizirala izgon imigrantov, ki bi bili nevarni za mir in varnost države.

Prva uspešna omejitev imigrantov je bila leta 1870 kot odgovor na množično priseljevanje Kitajcev v zahodne države. Takrat je bilo javno mnenje močno nenaklonjeno priseljevanju Kitajcev in vlada ni imela druge možnosti, kot omejiti priseljevanje (Borjas, 1990, str. 26-29).

Leta 1921 je Kongres sprejel zakon o kvotah, ki je določal količino legalno sprejetih imigrantov glede na njihovo narodno pripadnost. S tem zakonom se je zmanjšalo število priseljencev iz vzhodne in južne Evrope. Temu zakonu sta sledila dodatna dva zakona, eden leta 1924 in drugi 1929, ki sta dodatno omejevala приход imigrantov iz jugovzhodne Evrope. Ti popravki imigracijske politike so skušali zmanjšati priseljevanje neizobraženih prebivalcev iz vzhodne in južne Evrope zato, ker je vladalo splošno prepričanje, da zmanjšujejo stopnjo domače zaposlenosti (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 353-354).

Leta 1965 so z zakonom o imigracijah (Immigration and Nationality Act) odpravili kvotni sistem, ki je temeljil na narodni pripadnosti in je dajal prednost prihodu imigrantov iz severne in zahodne Evrope (United Nations, 1982, str. 5) Po tem zakonu, ki so mu dodali amandma leta 1990, je število imigrantov letno omejeno na 675.000, od tega je 480.000 mest rezerviranih za združevanje družinskih članov, 140.000 mest je rezerviranih za imigrante s posebnimi znanji, ki prihajajo v ZDA delati, in preostalih 55.000 za druge imigrante (iz držav, ki v zadnjem času niso masovno prihajali v ZDA, ti imigranti pridejo v ZDA po načinu 'loterije', ki jo bom opisala v naslednjem odstavku). Politični azil dobijo vsi prosilci, ki izpolnjujejo določene kriterije, brez številčnih omejitev. Kljub temu, da je danes imigracijska politika manj diskriminatorna in bolj fleksibilna, kot je bila, tudi danes ne dobijo vsi statusa imigranta, ki bi to želeli, veliko ljudi živi v ZDA ilegalno (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 353-355).

Program naključnega izbiranja prosilcev za bivanje v ZDA, znan kot 'loterija' (U.S. Green Card Lottery), je bil sprejet leta 1990. Ob koncu vsakega leta računalnik naključno izbere 55.000 prijavljenih prosilcev, ki dobijo dovoljenje za bivanje in delo v ZDA. Prijavi se lahko vsak, ki ima ali dokončano srednješolsko izobrazbo ali vsaj 2 leti delovnih izkušenj in ni bil rojen v eni izmed naslednjih 14 držav: Kanadi, Veliki Britaniji, Poljski, Kitajski, Južni Koreji, Taivanu, Vietnamu, Filipinih, Indiji, Mehiki, El Salvadorju, Jamajki, Kolumbiji in Dominikanski republiki (Green Card Lottery Application, 2003). Naključno izbrani prosilci dobijo pravico do bivanja, dela in študija v ZDA (za neomejen čas), lahko zaprosijo tudi za ameriško državljanstvo. S seboj lahko pripeljejo tudi zakonskega partnerja in otroke, ki še niso dopolnili 21 let. Stroški prijave znašajo 50 \$, prosilci lahko pošljejo prijavnice po pošti ali pa se prijavijo preko interneta. Izbrani prosilci so obveščeni po navadni ali pa po elektronski pošti (Live and Work in the U.S.A., 2003).

Leta 1995 je predsednik Clinton skupaj z Komisijo za imigracijsko reformo (Commision on Immigration Reform) predlagal naslednje spremembe imigracijske politike: (1) zmanjšanje števila sprejetja imigrantov na 550.000 letno; (2) zmanjšanje števila sprejetih beguncev na 50.000; (3) prednost pri sprejetju imajo ožji člani družine; (4) zahteva, da ameriški poroki jamčijo za imigrante, da le-ti ne sodelujejo pri kriminalnih dejanjih; (5) ustanovitev narodnega računalniškega registra z imeni in številkami socialnega zavarovanja vseh zakonitih prebivalcev, da bi delodajalci lažje našli brezposelne kandidate (ki do sedaj niso bili dokumentirani) za prosta delovna mesta (Wage and Employment Effects, 2003).

5.2 Katere imigrante naj ZDA sprejmejo?

Predpostavljamo, da je cilj imigracijske politike maksimizirati ekonomsko blaginjo vseh prebivalcev ZDA. Predpostavljamo, da je ekonomska blaginja odvisna od dohodka na osebo in od razporeditve dohodka med prebivalce. Z drugimi besedami, optimalna imigracijska politika naj bi izboljšala ekonomsko blaginjo prebivalcev, vendar naj ne bi povečala razlik v

dohodkih med delavci v državi. Torej, kakšno imigracijsko politiko naj izberejo ZDA? Katere imigrante naj sprejemajo, izobražene ali neizobražene?

Ekonomska blaginja ZDA naj bi se izboljšala, če bi sprejeli imigracijsko politiko, ki bi dajala prednost izobraženim imigrantom. Za to politiko sta dva močna argumenta. Najprej preučimo, kakšen fiskalni učinek imajo imigranti na ekonomsko blaginjo domačih prebivalcev. Izobraženi imigranti zaslužijo več, plačujejo višje davke in porabljajo manj socialnih pomoči kot neizobraženi imigranti. Zato z vidika javnih financ ni dvoma, da so izobraženi imigranti zaželeni.

Fiskalni učinek izobraženih imigrantov ima tudi zaželene prerazporeditvene učinke. Davki na dohodek so progresivni, zato plačujejo delavci z višjimi osebnimi dohodki tudi relativno več davkov. Za vsako dano vsoto javnih izdatkov pomeni povečanje števila izobraženih (in dobro plačanih) delavcev povečanje deleža davkov, ki ga plačajo izobraženi delavci. Rezultat bi bil, da bi izobraženi imigranti zmanjšali breme plačevanja davkov domačim neizobraženim delavcem.

Po drugi strani lahko, na primer, izobraženi domači delavci veliko pridobijo s prihodom neizobraženih imigrantov v ZDA. Izobraženi domači delavci se lahko specializirajo v svojem poklicu, medtem ko imigranti kot komplementarna delovna sila sprejmejo delovna mesta, ki jih domači delavci nočejo. Ne zdi se neverjetno domnevati, da ima ameriška delovna sila večji delež izobraženih delavcev kot države, od koder prihaja največ imigrantov. Zato naj bi v splošnem 'tipični' ameriški delavec pridobil več s prihodom neizobraženih imigrantov.

Ampak zgodbe še ni konec. Imigranti vplivajo tudi na dobičke domačih podjetij. Podjetja, ki zaposlujejo neizobražene delavce, pridobijo s prihodom neizobraženih imigrantov. Druga podjetja bi bila na boljšem, če bi prišli izobraženi imigranti. Veliko študij ameriškega gospodarstva pravi, da je večja komplementarnost med izobraženo delovno silo in kapitalom kot med neizobraženo delovno silo in kapitalom. Zato bi večina podjetij imela večjo korist, če bi prišli v ZDA izobraženi delavci.

Se pravi, 'tipični' ameriški državljan je bolj naklonjen neizobraženim imigrantom, 'tipično' ameriško podjetje pa bolj izobraženim. Produktivnost kapitala je zelo občutljiva na prisotnost izobraženih delavcev, zato večina študij predlaga imigracijsko politiko, ki bi bila naklonjena izobraženim delavcem, saj naj bi se v tem primeru bruto domači proizvod ZDA najbolj dvignil.

Koristi od izobraženih imigrantov bi bile lahko še večje, če bi le-ti imeli 'zunanji vpliv' na domačo produktivnost. Lahko bi na primer rekli, da imigranti prinašajo znanja, izkušnje in zmožnosti, ki jih domačim delavcem manjka in je zato sodelovanje imigrantov na trgu dela zaželeno. V bistvu veliko argumentov, ki poudarjajo pozitiven vpliv imigrantov na določeno

industrijsko panogo (kot je bila na primer vloga imigrantov pri ustvarjanju in rasti 'Silikonske doline' (Silicon Valley)), poudarja te tipe zunanjih učinkov.

Komplementarnost v proizvodnji med imigranti in domačimi delavci tako povišuje dohodek na osebo domačim delavcem in sicer še najbolj takrat, ko je večina imigrantov izobraženih. Dodatno, če je v državi prisotna bolj ali manj neenakopravna prerazporeditev dohodka, bo imel prihod izobraženih imigrantov pozitivne posledice tudi na razporeditev dohodka. Vpliv izobraženih delavcev bo zmanjšal dohodkovne razlike med izobraženimi in neizobraženimi delavci v ZDA. Torej, tako zaradi učinkovitosti in prerazporeditvenih razlogov se ekonomska blaginja najbolj poveča, če so imigranti izobraženi (Borjas, 1999, str. 190-192).

5.3 Koliko imigrantov naj ZDA sprejmejo?

V teoriji naj bi ZDA sprejele imigranta, kadar le-ta pozitivno prispeva k povečanju blaginje domačih prebivalcev. Dokler je prispevek dodatnega imigranta višji od stroškov, ki jih ta naprti državi, je za ZDA koristno, da sprejmejo dodatno osebo.

Čeprav ekonomska znanost ve že veliko o vplivu imigrantov na gospodarstvo in daje napotke, katere imigrante naj bi država sprejela, daje malo napotkov o tem, koliko imigrantov naj bo letno sprejetih. Znanost še ni na točki, da bi lahko z gotovostjo podala oceno o relevantnih stroških in koristih, iz teh ocen pa bi potem lahko predlagala 'magično številko' imigrantov.

V povprečju je prišlo v osemdesetih in devetdesetih letih letno v ZDA legalno 730.000 imigrantov, več kot 100.000 beguncev in vsaj 200.000 ilegalcev. Če ne upoštevamo beguncev, je bilo letno sprejetih skoraj milijon ljudi. Vprašanje je, ali je milijon preveč ali premalo relativno glede na magično število, ki bi maksimiziralo ekonomsko blaginjo? Optimalno število imigrantov, ki maksimizira ekonomsko blaginjo, je verjetno manjše, ko je gospodarstvo v upadanju in večje v gospodarskem vzponu. Če je stopnja brezposelnosti visoka, bi bilo bolje sprejemati manj imigrantov. Na primer, če je gospodarstvo že blizu polni zaposlenosti in je stopnja brezposelnost manj kot 6%, bi ZDA lahko sprejele še 500.000 imigrantov; število sprejetih imigrantov pa bi se moralo znižati na 450.000 v primeru, če stopnja brezposelnosti naraste na 7%. V določenem trenutku je lahko stopnja brezposelnosti tako visoka, da ni več v nacionalnem interesu sprejemati novih imigrantov. Seveda pa si v tako močni recesiji tudi ne bi veliko imigrantov želelo priti v ZDA.

Kaj bi se pa zgodilo, če bi prišlo letno v ZDA milijon visoko izobraženih imigrantov in če še predpostavljajmo, da bi bila ta politika v veljavi dve desetletji? Ta močan tok bi verjetno imel velik vpliv na plače domačih izobraženih delavcev. Do leta 2020 bi prišlo približno 15 milijonov dobro izobraženih imigrantov na trg dela (ob predpostavki, da bi bilo zaposlenih 75% imigrantov). Leta 1998 je bilo v ZDA zaposlenih približno 30 milijonov delavcev z visoko izobrazbo. Imigranti bi povečali to skupino delavcev za 50%. Iz empiričnih analiz

sledi podatek, da 10% povečanje števila delavcev zniža mezde domačim delavcem (s katerimi se imigranti nadomeščajo (so substituti) na trgu dela) za 3%. Torej bi potem 50% povečanje ponudbe izobraženih delavcev znižalo mezde tej skupini za 15%.

Poleg tega bi se zaradi znižanih mezd manj mladih odločalo za nadaljnji študij. Saj je študij drag, tako v smislu šolnine, kot tudi v izgubljenem dohodku, ki bi ga sicer študent zaslužil, če ne bi študiral. Iz empiričnih podatkov sledi, da bi se vpis v visokošolske ustanove zmanjšal za 15 do 30%, če bi se mezde izobraženih delavcev znižale za 15%.

Seveda večina Američanov ne bi bila zadovoljna s temi posledicami. Znižanje mezd za 15% bi bilo že zaskrbljujoče. Lahko še dodam, da bi bilo težko oziroma nemogoče dobiti politično podporo za imigracijsko politiko, po kateri bi sprejemali milijon izobraženih imigrantov letno (Borjas, 1999, str. 200-203).

5.4 Politika ZDA do ilegalnih imigrantov

Ilegalne imigrante lahko razdelimo na dve približno enako veliki kategoriji: imigranti, ki pridejo v ZDA legalno, vendar ostanejo dalj časa, kot jim dovoljuje vizum oziroma prekršijo pravila vizuma, in tisti, ki pridejo v ZDA nelegalno. Več kot 20 milijonov ljudi letno pride v ZDA brez imigrantskega vizuma kot študentje ali kot obiskovalci. Ko so enkrat v državi, lahko začnejo iskat delo, čeprav ni dovoljeno delati s turističnim oziroma študentskim vizumom, in če dobijo ponudbo za delo, lahko zaprosijo za bivalni vizum.

Druga skupina imigrantov pride v ZDA brez vsakršnega vizuma. Seveda je število ilegalnih migrantov težko oceniti, obstaja domneva da jih letno pride 275.000 in za leto 1996 je bilo ocenjeno, da je v ZDA nelegalno prebivalo 5 milijonov ljudi.

Čeprav se ne ve dosti o dejanskem številu ilegalnih prebivalcev, je le-to postalo pomembno politično vprašanje. Leta 1979 je Urad za delo (Secretary of Labor) ocenil, da, če bi pol delovnih mest, ki jih zasedajo ilegalni delavci dodelili ameriškim delavcem, bi se stopnja brezposelnosti zmanjšala iz 6 na 3.7%. Podobna spoznanja so vodila kongres, da je leta 1986 sprejel nov sklep o ilegalnih imigracijah (Immigration Reform and Control Act). Ta nov zakon je naprtil več odgovornosti delodajalcem, ki zavestno zaposlujejo ilegalne delavce, prejšnji zakon je predvideval izgon ilegalnega delavca in delodajalec ni bil kaznovan (tudi, če je vedoč zaposlil ilegalnega delavca). Z novim zakonom je na zaposlenega nelegalnega delavca delodajalcu zagrožena kazen od 250 do 10.000\$ (Ehrenberg, Smith, 2000, str. 353-355).

ZDA so zanimive za ilegalne imigrante zaradi različnih razlogov. Prvič, za veliko ljudi, ki izvirajo iz drugih držav, so ZDA zanimive zaradi visokega ekonomskega standarda, ne glede na to ali lahko dobijo bivalni vizum ali ne. Bruto domači proizvod je v ZDA vsaj trikrat višji

kot v Mehiki. Ilegalnim imigrantom se splača priti v ZDA, saj so stroški, kot npr. plačilo 'kojotom' (to so izurjeni vodiči, ki pomagajo ilegalnim imigrantom priti čez mejo) in vozovnica do meje, relativno majhni v primerjavi z veliko razliko v dohodku med državama.

Drugič, na primer dejavnosti na 'črnem trgu' se povečajo vedno, kadar hoče država z ukrepi omejiti te dejavnosti. Čeprav je prepovedano kupovati droge in spolne odnose, si še vedno veliko ljudi želi teh uslug in 'črni trg' se poveča, da zadovolji prepovedano povpraševanje. Nič drugače ni z ilegalnimi imigracijami. Imigracijska politika prepoveduje mnogim osebam prihod v državo, ampak ti ljudje si še vedno želijo živeti v ZDA. Dokler bodo stroški za sodelovanje na 'črnem trgu' nizki za potencialne imigrante, toliko časa se bodo priseljevali. V bistvu ni strogih kazni za ilegalce, ki jih aretira mejna policija, samo s prvim letalom ali avtobusom jih pošljejo nazaj v državo izvora. Ko so enkrat doma so svobodni in imajo prosto možnost da poskusijo znova, ko se jim ponudi ugodna priložnost.

Tretjič, ni skrivnost, da ima veliko ameriških delodajalcev korist od ilegalnih imigrantov. Ta velik bazen delavcev znižuje mezde in povečuje dobičke celotni industrijski panogi, ki jih zaposluje. Čeprav je delodajalcem prepovedano vedoč zaposlovati ilegalne delavce, je verjetnost, da jih dobijo majhna in tudi kazni ne previsoke. Na novo zaposlen delavec mora predložiti dokaz, da ima ameriško državljanstvo ali da ima vizum, ki mu dovoljuje delati v ZDA. Delodajalec mora potem izpolniti obrazec za vsakega novega delavca, ki potrjuje, da je pregledal potrebne dokumente, vendar delodajalec ni dolžan shranjevati kopije teh dokumentov za inšpekcijo. Zato praktično ni mogoče, da bi odkrili delodajalce, ki namerno zaposlujejo ilegalne delavce, potem ko so 'pregledali' dokumente, ki so jih zagotovili 'sozarotniki'.

Četrtič, ZDA slabo varujejo svoje meje. Število agentov v mejni policiji je močno naraščalo v devetdesetih letih (od tri tisoč leta 1990 do deset tisoč leta 1998), vendar je meja z Mehiko dolga več kot 3000 km (Borjas, 1999, str. 203-208).

5.5 Begunci v ZDA

Najprej je potrebno odgovoriti na vprašanje, kdo je begunec? Ali je to oseba, ki beži zaradi političnih razlogov oziroma ali je to oseba, ki beži zaradi slabih ekonomskih razmer v svoji domovini?

Pred letom 1980 so v ZDA označevali kot begunca osebo, ki je bežala iz komunistične države, iz območja kjer so prevladovali komunisti ali z Bližnjega vzhoda. Zakonodaja iz leta 1980 je postavila limit, da lahko letno dobi le 50.000 ljudi status begunca. V bistvu pa se je dejansko število letno sprejetih beguncev spreminjalo glede na politične razmere v svetu in v ZDA in ga vsako leto sproti določi predsednik v sodelovanju s parlamentom. Na primer, leta 1980 je 231.700 ljudi iz jugovzhodne Azije dobilo status begunca, leta 1983 90.000 in leta

1987 70.000 ljudi. Več kot 2 milijona danes stalnih prebivalcev v ZDA je prišlo od leta 1946 naprej s statusom begunca ali azilanta. Največ jih je prišlo iz Kube (473.000) in iz Vietnama (411.000).

Na splošno se ljudem, ki želijo priti v ZDA, splača dobiti status begunca. Prvič, ljudem, ki nimajo sorodnikov v ZDA in ki nimajo določenega specifičnega znanja (zaradi katerega bi dobili delovno dovoljenje) preostane edini način, da legalno pridejo v ZDA, da zaprosijo za status begunca.

Drugič, ljudje s statusom begunca dobijo takoj na voljo socialno pomoč, ki je drugi imigranti ne dobijo. Na primer, v obdobju od leta 1981 do 1987 je bila letna pomoč za begunce v povprečju 600 milijonov\$, kar je znašalo približno 7000 \$ na begunca, ki je bil sprejet v ZDA v tem obdobju. Ti izdatki so bili namenjeni za medicinsko oskrbo, nekaj so dobili begunci v gotovini, za učenje angleškega jezika ter za storitve povezane z iskanjem zaposlitve (Borjas, 1990, str. 33-35).

6. SKLEP

ZDA so vedno veljale za 'obljubljeno deželo'. Prvi val večjih migracij je bil v obdobju od 1880 do 1924, v tem času se je v ZDA priselilo 26 milijonov ljudi, ki so spremenili ameriško zgodovino 20. stoletja. Drugi val migracij se je začel konec šestdesetih let in do danes se je v tem obdobju priselilo v ZDA približno 30 milijonov ljudi. Še danes imajo ZDA največji delež tujcev in prav zato so ZDA najbolj primerne za analiziranje njihovega vpliva.

Najmočnejši politični argument proti sprejemanju imigrantov je bil vedno, da le-ti prevzemajo delovna mesta domačinov in tako povečujejo domačo stopnjo brezposelnosti. Logika je enostavna, če je število delovnih mest fiksno in imigranti nekaj teh mest zasedejo, jih ostane manj na voljo za domače delavce.

V določenem trenutku je res povpraševanje po točno določenem delavcu nefleksibilno. V teoriji imajo zato dodatni imigranti (v določeni poklicni skupini) delno negativen vpliv na mezde in/ali na zaposlenost delavcev v tem poklicu. Radi bi vedeli, ali bo vpliv imigrantov velik ali le nepomemben. Da bi izmerili pomembnost vpliva, nam je na primer na voljo teorija o čakalni vrsti, ki temelji na ocenah podatkov o tem, koliko časa ostane oseba brezposelna potem, ko je izgubila delovno mesto in sledi, da oseba ne bo dalj časa brezposelna v primeru, ko so na trgu dela prisotni imigranti. V teoretičnem delu naloge sem predstavila tudi Harrisonovo teorijo, ki govori o tem, da imigranti kupujejo proizvode in storitve, še preden se zaposlijo in zaradi tega znižujejo brezposelnost.

Veliko študij je analiziralo, če imigranti zamenjujejo domače delavce na trgu dela. Nobena študija ni potrdila, da bi v ZDA brezposelnost povzročali imigranti. Celotno na bolj občutljive

skupine delavcev (npr. na temnopolte delavce) naj bi imeli imigranti presenetljivo majhen negativen vpliv. Imigranti ustvarjajo tudi delovna mesta in sicer na dva načina, prvič: posredno s svojo potrošnjo, ter drugič: neposredno s tem, ko ustanavljajo podjetja. Iz empiričnih podatkov sledi, da so bolj nagnjeni k ustanavljanju podjetij kot domači prebivalci.

Ali imigranti znižujejo mezde domačim delavcem? Če imajo imigranti drugo oziroma različno izobrazbo kot domači prebivalci, to pomeni, da jih ne nadomeščajo na trgu dela, ampak jih dopolnjujejo. Zaradi tega tudi ne znižujejo mezd domačim prebivalcem in so ekonomsko koristni. Če imajo imigranti enako izobrazbo kot domači delavci, se z njimi na trgu dela nadomeščajo in zaradi tega se mezde znižajo. Vendar iz podatkov sledi, da imajo v obeh primerih imigranti majhen vpliv, vsaj v ZDA je tako.

V zadnjem času prihajajo v ZDA slabše izobraženi imigranti, ki tudi porabljajo več socialnih pomoči. Zato je v interesu ZDA, da sprejemajo izobražene imigrante. Sicer pa bi bil za državo koristen večji pritok imigrantov na sploh, kar dokazujejo opravljene študije.

Državne institucije so odgovorne za pripravo in izvedbo ustrezne imigracijske politike, ta mora potekati v skladu z zakoni, ki morajo spoštovati mednarodne konvencije in človeške pravice. Politika mora biti prilagojena imigrantom tako, da se počutijo varne in sprejete v družbo, ker lahko le na tak način prispevajo k povečanju blaginje.

7. LITERATURA

1. Armstrong Harvey, Taylor Jim: Regional Economics and Policy. 3rd Ed. Great Britain: MPG Books, 2000. 437 str.
2. Barle Darja: Migracije v luči širitve Evropske unije. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002, 47 str.
3. Borjas J. George: Friends or Strangers. New York: Basic Books, Inc., 1990. 274 str.
4. Borjas J. George: Labor Economics. USA: The McGraw-Hill Companies, Inc., 1996. 488 str.
5. Borjas J. George: Heaven's Door. New Jersey: Princeton University Press, 1999. 263 str.
6. Borjas J. George: Economic Research on the Determinants of Immigration. Lessons for the European Union. Washington: The World Bank, 1999a. 27 str.
7. Borjas J. George: Issues in the Economics of Immigration. Chicago: The University of Chicago Press, 2000. 399 str.
8. Borjas J. George: The Labor Demand Curve Is Downward Sloping: Reexamining the Impact of Immigration on the Labor Market. B.k. Harvard University, 2002. 46 str.
9. Carmon Naomi: Immigration and Integration in Post-Industrial Societies. London: Macmillian Press Ltd., 1996. 259 str.
10. Ehrenberg G. Ronald, Smith S. Robert: Modern Labor Economics, 7th Ed., USA: Addison Wesley Longman, Inc., 2000. 648 str.

11. Fosler R. Scott et al.: Demographic Change and the American Future. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1990. 280 str.
12. Friedberg M. Rachel, Hunt Jennifer: The Impact of Immigrants on Host Country Wages, Employment and Growth. *Journal of Economic Perspectives*. B.k. 9 (1995), 2, str. 23-44.
13. Gaston Noel, Nelson Douglas: Immigration and Labour-Market Outcomes in the United States: A Political-Economy Puzzle. *Oxford Review of Economic Policy*, Oxford, 16 (2000), 3, str.104-115.
14. Kavkler Katarina: Imigracijska politika Evropske unije in Slovenije ter ekonomski učinki imigracij. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2002. 44 str.
15. Malačič Janez: Demografija. Peta izdaja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta. 2003. 337 str., 26 pril.
16. Malačič Janez: Teorija »človeškega kapitala«. *Ekonomska revija*, Ljubljana, št.2-3, 1984, str. 271-288
17. McConnell R. Campbell, Brue L. Stanley: *Contemporary Labor Economics*. 4th. Ed, New York: McGraw- Hill Book Co., 1995. 653 str.
18. Simon L. Julian: *The Economic Consequences of Immigration*. Massachusetts: Basil Blackwell, Inc., 1989. 402 str.
19. Tassinopoulos Alexandros, Heinz Werner, Soren Kristensen: *Mobility and Migration of Labour in the European Union and their Specific Implications for Young People*. 5th. Ed, Thessaloniki: European Centre for the Development of Vocational Training, 1998. 126 str.
20. Zimmerman F. Klaus: Tackling the European Migration Problem. *Journal of Economic Perspectives*, Nashville, 9 (1995), 2, str. 45-62

8. VIRI

1. Clinton: Avoid Xenophobia. *Migration News*, B. k., 5 (1998), 7.
2. *Globalization, Migration and Development*. Paris: OECD, 2000. 112 str.
3. Green Card Lottery Application. [URL: <http://www.immco.co.nz>], 1.6. 2003.
4. Historical Immigrant Arrival Data – 1821 to 1995. [URL: <http://www.fairus.org>], 1.6.2003.
5. Immigration and Emigration by Decade: 1901-90 [URL: <http://immigration.gov>], 1.6. 2003.
6. Immigrants and the US Labor Market. *Migration News*, B. k., 1 (1994), 10.
7. Immigration to the United States: Fiscal Years 1820-2001. [URL: <http://www.immigration.gov>], 1.6. 2003.
8. *Impact of Migration in the Receiving Countries (The Impact of Immigration on the United States)*. Geneva: International Organization for Migration (IOM), Committee for International Cooperation in National Research in Demography (CICRED),1994. 144 str.
9. *International Migration Policies and Programmes*. United Nations. New York: United Nations Publication, 1982. 111 str.
10. Live and Work in the U.S.A. [URL: <http://www.usafis.org>], 1.6. 2003.

11. Migrants: Partners in Development Co-operation. Paris: OECD, 1996. 71 str.
12. Nativity of the Population and Place of Birth of the Native Population: 1850 to 1990 [URL: <http://www.census.gov>], 1.6. 2003.
13. Trends in International Migration. Annual report 1996. Paris: OECD, SOPEMI, 1997. 215 str., 59 tbl.
14. Wage and Employment Effects. [URL: <http://russellsage.org/publications>], 12.3.2003.

PRILOGA

Tabela 1: Število imigrantov v ZDA po letih od 1820 do 2001

Leto	Število	Leto	Število	Leto	Število	Leto	Število
1820	8.385						
1821-30	143.439	1861-70	2.314.824	1901-10	8.795.386	1941-50	1.035.039
1821	9.127	1861	91.918	1901	487.918	1941	51.776
1822	6.911	1862	91.985	1902	648.743	1942	28.781
1823	6.354	1863	176.282	1903	857.046	1943	23.725
1824	7.912	1864	193.418	1904	812.870	1944	28.551
1825	10.199	1865	248.120	1905	1.026.499	1945	38.119
1826	10.837	1866	318.568	1906	1.100.735	1946	108.721
1827	18.875	1867	315.722	1907	1.285.349	1947	147.292
1828	27.382	1868	138.840	1908	782.870	1948	170.570
1829	22.520	1869	352.768	1909	751.786	1949	188.317
1830	23.322	1870	387.203	1910	1.041.570	1950	249.187
1831-40	599.125	1871 - 80	2.812.191	1911-20	5.735.811	1951-60	2.515.479
1831	22.633	1871	321.350	1911	878.587	1951	205.717
1832	60.482	1872	404.806	1912	838.172	1952	265.520
1833	58.640	1873	459.803	1913	1.197.892	1953	170.434
1834	65.365	1874	313.339	1914	1.218.480	1954	208.177
1835	45.374	1875	227.498	1915	326.700	1955	237.790
1836	76.242	1876	169.986	1916	298.826	1956	321.625
1837	79.340	1877	141.857	1917	295.403	1957	326.867
1838	38.914	1878	138.469	1918	110.618	1958	253.265
1839	68.069	1879	177.826	1919	141.132	1959	260.686
1840	84.066	1880	457.257	1920	430.001	1960	265.398
1841-50	1.713.251	1881-90	5.246.613	1921-30	4.107.209	1961-70	3.321.677
1841	80.289	1881	669.431	1921	805.228	1961	271.344
1842	104.565	1882	788.992	1922	309.556	1962	283.763
1843	52.496	1883	603.322	1923	522.919	1963	306.260
1844	78.615	1884	518.592	1924	706.896	1964	292.248
1845	114.371	1885	395.346	1925	294.314	1965	296.697
1846	154.416	1886	334.203	1926	304.488	1966	323.040
1847	234.968	1887	490.109	1927	335.175	1967	361.972
1848	226.527	1888	546.889	1928	307.255	1968	454.448
1849	297.024	1889	444.427	1929	279.678	1969	358.579
1850	369.980	1890	455.302	1930	241.700	1970	373.326
1851-60	2.598.214	1891-1900	3.687.564	1931-40	528.431	1971-80	4.493.314
1851	379.466	1891	560.319	1931	97.139	1971	370.478
1852	371.603	1892	579.663	1932	35.576	1972	384.685
1853	368.645	1893	439.730	1933	23.068	1973	400.063
1854	427.833	1894	285.631	1934	29.470	1974	394.861
1855	200.877	1895	258.536	1935	34.956	1975	386.194
1856	200.436	1896	343.267	1936	36.329	1976	398.613
1857	251.306	1897	230.832	1937	50.244	1977	462.315
1858	123.126	1898	229.299	1938	67.895	1978	601.442
1859	121.282	1899	311.715	1939	82.998	1979	460.348
1860	153.640	1900	448.572	1940	70.756	1980	530.639

Tabela 1: Nadaljevanje

1981-90	7.338.062	1991-2000	9.095.417		
1981	596.600	1991	1.827.167	2001	1.064.318
1982	594.131	1992	973.977		
1983	559.763	1993	904.292		
1984	543.903	1994	804.416		
1985	570.009	1995	720.461		
1986	601.708	1996	915.900		
1987	601.516	1997	798.378		
1988	643.025	1998	654.451		
1989	1.090.924	1999	646.568		
1990	1.536.483	2000	849.807	Skupaj,1820-2001	67.153.749

Vir: Immigration to the United States: Fiscal Years 1820-2001, 2003.

Tabela 2: Podatki o tem od kod so prihajali imigranti v ZDA (po desetletjih)

Obdobje	Skupaj	Evropa	Azija	Amerike*	Afrika	Oceanija **
1821-30	143,439	98,797	30	11,564	16	33,032
1831-40	599,125	495,681	53	33,424	54	69,911
1841-50	1,713,251	1,597,442	141	62,469	55	53,144
1851-60	2,598,214	2,452,577	41,538	74,720	210	29,169
1861-70	2,314,824	2,065,141	64,759	166,607	312	18,005
1871-80	2,812,191	2,271,925	124,160	404,044	358	11,704
1881-90	5,246,613	4,735,484	69,942	426,967	857	13,363
1891-00	3,687,564	3,555,352	74,862	38,972	350	18,028
1901-10	8,795,386	8,056,040	323,543	361,888	7,368	46,547
1911-20	5,735,811	4,321,887	247,236	1,143,671	8,443	14,574
1921-30	4,107,209	2,463,194	112,059	1,516,716	6,286	8,954
1931-40	528,431	347,566	16,595	160,037	1,750	2,483
1941-50	1,035,039	621,147	37,028	354,804	7,367	14,693
1951-60	2,515,479	1,325,727	153,249	996,944	14,092	25,467
1961-70	3,321,677	1,123,492	427,642	1,716,374	28,954	25,215
1971-80	4,493,314	800,368	1,588,178	1,982,735	80,779	41,254
1981-90	7,338,062	761,550	2,738,157	3,615,225	176,893	46,237
1991-95	5,230,313	760,106	1,582,764	2,706,615	151,101	29,727
Skupaj	62,215,942	37,853,476	7,601,938	15,773,776	485,245	501,507*

Vir: Historical Immigration Arrival Data – 1821 to 1995, 2003.

Opomba: * južna Amerika, srednja Amerika in Kanada

Opomba: ** vključuje poleg imigrantov iz Oceanije tudi druge imigrante, katerih narodnost ni bila poznana

Tabela 3: Imigracije in emigracije iz ZDA po desetletjih od 1901 do 1990

Obdobje	Imigranti (v 1000)	Emigranti (v 1000)	Neto imigracije (v 1000)	Razmerje: emigracije/imigracije
1901-10	8,795	3,008	5,787	0.34
1911-20	5,736	2,157	3,579	0.38
1921-30	4,107	1,685	2,422	0.41
1931-40	528	649	-121	1.23
1941-50	1,035	281	754	0.27
1951-60	2,515	425	2,09	0.17
1961-70	3,322	900	2,422	0.27
1971-80	4,493	1,176	3,317	0.26
1981-90	7,338	1,600	5,738	0.22
Skupaj, 1901-90	37,869	11,882	25,987	0.31

Vir: Immigration and Emigration by Decade: 1901-90, 2003.